

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma

Anita Ikonen
Tiina Mikkonen

Monialainen yhteistyö koulun näkökulmasta –
lastenpsykiatrian osaston PerhePerjantai -toiminta

Opinnäytetyö
Tammikuu 2019

Tekijä(t)

Anita Ikonen ja Tiina Mikkonen

Nimeke

Monialainen yhteistyö koulun näkökulmasta - lastenpsykiatrian osaston PerhePerjantai -toiminta

Toimeksiantaja

Siun Sote, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä, Lastenpsykiatrian klinikka

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli monialaisen yhteistyön kehittäminen PerhePerjantai -toiminnan ja sen yhteistyökoulujen välillä. Tavoitteena oli saada koulujen kokemuksia lastenpsykiatrian osastolla toimivasta PerhePerjantai -toiminnasta. Opinnäytetyömme oli luonteeltaan laadullinen tutkimus. Aineisto perustui kyselylomakkeilla kerättyihin vastauksiin. Lähetimme kyselyt 14 kouluun, jotka sijaitsivat Pohjois-Karjalan maakunnassa.

Teoriapohjamme koostuu monialaisen yhteistyön käsitteestä, verkostotyön käsitteestä ja teoriasta koskien kyselylomakkeen tekemistä ja taustoittamista. Teoriapohja on koottu siten, että se heijastaa koulun näkökulmaa kuhunkin käsitteeseen.

Kyselyssä kartoitimme PerhePerjantai -toiminnassa olevien lasten oman koulun opettajan tietoutta monialaisesta yhteistyöstä ja verkostotyöstä. Tiedustelimme myös ko. opettajan mahdollisia kehittämisideoita tähän toimintaan.

Opinnäytetyömme tulosten perusteella noin kahdelle kolmasosalle vastaajista monialainen yhteistyö on tuttua. He tuntevat yhteistyön lastenpsykiatrian osaston PerhePerjantai -toiminnan kanssa. Suurin osa vastaajista koki myös, että PerhePerjantai -toiminta edistää oppilaiden hyvinvointia. Vastausten perusteella verkostotyön tavoitteita on syytä selkeyttää; puolet vastaajista piti verkostotyön tavoitteita melko epäselvinä. Vastaajat toivoivat mm. vierailua osastolla, joka selkeyttäisi opettajien tietoutta PerhePerjantai -toiminnasta.

Kieli

suomi

Sivuja 48

Liitteet 3

Liitesivumäärä 8

Asiasanat

monialainen yhteistyö, verkostotyö, PerhePerjantai -toiminta,

THESIS
January 2018
All Degree Programmes
Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author (s)

Anita Ikonen ja Tiina Mikkonen

Title

Multidisciplinary collaboration from a school perspective - PerhePerjantai -activities of the Children's Psychiatry Department

Commissioned by

Siun Sote, North Karelia Social and Health Services Association, Clinic of Child Psychiatry

The purpose of our thesis was to improve and develop cross-sectoral cooperation between PerhePerjantai – activity providers and cooperational schools. We wanted to know development ideas of the PerhePerjantai -activity in the Department of Child Psychiatry. The aim was to collect experiences about how does PerhePerjantai –activity works in real life. Our thesis was qualitative in nature. The material was based on the questionnaire responses. We sent questionnaires to 14 schools located in North Karelia.

Our theoretical framework consists of the concept of multidisciplinary collaboration, the concept of networking and the theory of creating and backing up a questionnaire. The bottom of the theory is assembled to reflect the school's perspective on each concept. In the survey, we asked about the knowledge of the school teachers regarding children's participation in the PerhePerjantai –activity. We also asked they knowledge, experiences and development ideas in terms of multidisciplinary cooperation and networking.

Based on the results of our thesis, about two-thirds of respondents are familiar with multidisciplinary cooperation. They are familiar with the PerhePerjantai -function in the Department of Child Psychiatry. Most of the respondents also felt that the PerhePerjantai -activity contributes to the well-being of students. Based on the answers, the objectives of networking work should be clarified; half of the respondents considered the objectives of networking work rather unclear. The respondents hoped, for example, a visit to a department that would clarify teachers' knowledge of PerhePerjantai -activities.

Language

Finnish

Pages 48

Appendices 3

Pages of Appendices 8

Keywords

multidisciplinary collaboration, networking, PerhePerjantai -activity

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Psyykkisesti oireilevat lapset	6
2.1	Tulossyyt lastenpsykiatrian osastolle.....	6
2.2	Käytöshäiriöt	6
2.3	Kiintymyssuhdehäiriöt.....	7
2.4	Tunne-elämän häiriöt.....	8
2.5	Neurologiset häiriöt.....	8
2.6	Lasten psyykinen pahoinvointi koulussa	9
3	Monialainen yhteistyö	11
3.1	Monialainen yhteistyö käsitteenä	11
3.2	Monialainen yhteistyö koulussa	13
3.3	Monialaisuus koulun ja lastenpsykiatrian osaston välillä	14
4	Verkostotyö.....	15
4.1	Verkostotyö käsitteenä	15
4.2	Vuorovaikutus ja dialogisuus verkostotyössä.....	17
4.3	Verkostotyö kouluissa.....	19
5	Aiemmat opinnäytetyöt ja tutkimukset.....	20
6	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	21
6.1	Opinnäytetyön tutkimuskysymykset	21
7	Opinnäytetyön toteutus	22
7.1	Toimeksiantajan kuvaus	22
7.2	PerhePerjantai -toiminta lastenpsykiatrisella osastolla	22
7.3	Laadullinen tutkimusote	23
7.4	Kyselylomake.....	25
7.5	Kyselylomake opinnäytetyössä.....	27
7.6	Aineiston käsittely	28
7.7	Opinnäytetyön prosessi	30
8	Tulokset	32
8.1	Vastaaajien määrä ja taustatiedot.....	32
8.2	Kokemukset monialaisuudesta koulun näkökulmasta.....	33
8.3	Kokemukset käytännön verkostotyöstä koulun näkökulmasta	35
8.4	Kehittämisideat PerhePerjantai -toimintaan.....	38
9	Johtopäätökset	38
10	Pohdinta.....	41
10.1	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys.....	42
10.2	Oppimiskokemuksemme ja ammatillinen kasvu	43
10.3	Hyödynnettävyys ja jatkotutkimusideat	45
	Lähteet.....	46

Liite 1 Toimeksiantosopimus

Liite 2 Saatekirje

Liite 3 Kyselylomake

1 Johdanto

Opinnäytetyö käsittelee Pohjois-Karjalassa toimivan lastenpsykiatrisen osaston PerhePerjantai -toimintaa. Tarkastelemme sitä teoreettisesta viitekehyksestä, jotka sisältävät tietoa monialaisesta yhteistyöstä sekä verkostotyöstä. Tämän lisäksi avaamme teoriaosassa yleisimpiä syitä siitä, miksi lapset ovat lastenpsykiatrisen osastolle joutuneet ja miksi heidän oireilunsa heijastuu koulutyöhön.

Opinnäytetyömme toimeksiantaja on Siun Sote, Pohjois-Karjalan Sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä, Lastenpsykiatrian klinikka. Lastenpsykiatrian osaston toiminnassa yhtenä osana on PerhePerjantai -toiminta. Yhteistyö on monialaista perheiden, koulujen ja osaston välillä. PerhePerjantai -toimintaa halutaan kehittää edelleen eteenpäin ja saada esiin koulujen näkökulma.

Lastenpsykiatrian osastolla hoidetaan psyykkisesti oireilevia lapsia. Osastojakson aikana opetus tapahtuu sairaalakoulussa, mutta PerhePerjantai -toiminnassa olevat lapset menevät heti perjantaisin omaan kotikouluunsa. Siten on tärkeää saada oman kotikoulun kokemuksia monialaisesta yhteistyöstä, verkostotyöstä ja kehitysideoita PerhePerjantai -toiminnasta.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on monialalaisen yhteistyön kehittäminen ja tavoitteena on saada koulujen kokemuksia lastenpsykiatrian osastolla toimivasta PerhePerjantai -toiminnasta. Tarkastelemme teoreettisena viitekehyksenä monialaisuutta ja verkostotyötä.

PerhePerjantai -toiminnan kehittämistä lähestyimme laadullisen tutkimuksen näkökulmasta ja teimme aiheesta kyselylomakkeen. Kyselyn tuloksia analysoimme vaiheittaisesti etenevällä mallilla. Kyselyssä käytimme suljettuja- sekä avoimia kysymyksiä yhdessä, jotta vastaukset palvelisivat toimeksiantajaa parhaiten.

Lopuksi analysoimme tuloksia ja kuvasimme niitä esimerkiksi diagrammeilla. Johtopäätökset osiossa kerromme oman näkemyksemme tuloksista ja kehitysideoista.

2 Psyykkisesti oireilevat lapset

2.1 Tulosityt lastenpsykiatrian osastolle

Lastenpsykiatriseen osastohoitoon tulevalla lapsella on samanaikaisesti sekä vakava psyykkinen häiriö että vaikea perhetilanne. Avohoito ei kykene tarjoamaan näille lapsille riittävästi intensiivistä hoitoa. Lastenpsykiatriseen osastohoitoon tulevilla lapsilla on vakavaa itsetuhoista käyttäytymistä, vaikea-asteista käytöshäiriöitä, invalidisoivaa pakko-oireisuutta, vaikea syömishäiriö tai vaikea perhetilanne. Käytöshäiriöisten lasten hoidossa mietitään usein, kuuluuko lapsi ensisijaisesti sosiaalitoimen laitoshiitoon vai lastenpsykiatriseen osastohoitoon. Osastohoidolla voidaan vaikuttaa lapsen, perheen ja avohoidon ammattiauttajaverkoston tilanteeseen. (Sourander & Aronen 2017, 650.)

Erilaisia käytöshäiriötä esiintyy 3-8 %:lla lapsista. Erilaiset neuropsykiatriset vaikeudet, toiminnanohjauksen haasteet ja sosiaalisten taitojen pulmat ovat osa oirekuvausta. Edellä mainittuihin käytöksen haasteisiin auttavat usein erilaiset perhekeskeiset työskentelymenetelmät. Hoidon onnistumisen kannalta on tärkeää ymmärtää häiriön alkuperä, jotta sitä voidaan hoitaa asianmukaisesti. (Puustjärvi & Repokari, 2017.)

2.2 Käytöshäiriöt

Lasten käytöshäiriöille on ominaista toistuva ja itsepintainen toisten ihmisten oikeuksia ja muita normeja rikkova käytös. Aggressiivisuus voi ilmetä toisten haukkumisena, koulukiusaamisena tai fyysisenä väkivaltana joko ihmisiä tai esineitä kohtaan. Lapsella saattaa myös esiintyä koulupinnauksia, kotoa karkaamisia tai muita vastaavia tekoja. (Huttunen 2017.) Käytöshäiriössä edellä mainittujen kaltaiset oireet osoittavat suhteellisen pysyvää reaktiotyyliä, ja ovat siten eroteltavissa esimerkiksi sopeutumishäiriöistä. (Taipale 1998, 246.)

Käytöshäiriöitä voi esiintyä monella eri tasolla. Osa voi korjaantua ilman että asiaan tarvitsee paneutua mainittavasti. Käytöshäiriö voi olla myös lapsen reaktio

stressiin tai perheen äkillisiin elämänmuutoksiin. Haasteellisemmat ja vakavammat käytöshäiriöt voivat kuitenkin kestää useita vuosia. Ne pahentuvat asteittain ja niillä voi olla negatiivinen vaikutus aikuisuuteen saakka. (Huttunen 2017.)

Usein lapsilla, jotka kärsivät käytöshäiriöistä, esiintyy myös haasteita kouluympäristössä. Oppimisvaikeudet nousevat esiin usein jo arkisissa toiminnoissa, kuten kellon aikojen opettelemisessa. Siksi käytöshäiriöisten lasten parissa tehtävä yhteistyö hoito- ja koulutahon välillä on erittäin tärkeää. Myös kouluhaluttomuutta esiintyy runsaasti. (Taipale 1998, 276, 278.)

Käytöshäiriöiden syyt ovat moninaiset, ja ne ovat varsin yleisiä. Vanhempien kyky kuunnella lasta ja tunnistaa hänen tunteitaan ja vastata niihin usein auttaa tilanteen työstämisessä. Käytöshäiriön taustalla voi myös olla diagnosoimaton ADHD tai muu ylivilkkaushäiriö, masennustila tai kaksisuuntainen mielialahäiriö. (Huttunen 2017.)

2.3 Kiintymyssuhdehäiriöt

Kiintymysjärjestelmä on ihmisen sisäänrakennettu, biologinen tapa pysyä elossa. Kiintymyssuhde rakentuu pienen lapsen ja hänen huoltajansa välille silloin, kun huoltaja pystyy vastaamaan lapsen tarpeisiin. Jos lasta laiminlyödään hänen huoltonsa suhteen, hänen kasvunsa ja kehityksensä vaarantuu kiintymyssuhdehäiriön vuoksi. (Becker-Weidman 2008,42-44.)

Kiintymyshäiriöt voivat ilmetä lapsessa monella tapaa. Kaltoin kohtelevassa kasvuympäristössä lapsi luo usein itselleen käytösmallin, joka on kaoottinen ja sattumanvarainen, ja jossa omalla ponnistelulla ei ole sijaa. Tästä johtuen esimerkiksi koulumenestys on usein vaatimatonta, koska kiintymyshäiriöinen lapsi ei näe koulutyötä vaivan arvoiseksi. Myös tunnesäätely on haastavaa ja stressinsietokyky on vähäinen. Kiintymyssuhdehäiriöstä kärsivälle lapselle ei ole syntynyt perusluottamussuhdetta huolehtijaan, jolloin lapsi ei myöskään luota maailmaan. Hän ei koe pystyvänsä vaikuttamaan asioihin, eikä siihen, että maailma olisi turvallinen. (Becker-Weidman 2008, 43.)

2.4 Tunne-elämän häiriöt

Tunne-elämän häiriöt ovat usein helposti tunnistettavissa, sillä lapsen käyttäytyminen muuttuu selkeästi. Lapsella on kokonaisvaltainen pahanolon tunne, jota hän ilmentää, ja jonka vuoksi käyttäytyminen muuttuu. Tuskaisuus, paniikinomainen pelko ja moninaiset ruumiilliset oireet ovat osa lapsen tunne-elämän häiriöitä. (Taipale 1998, 296.) Hoidon tavoitteet määräytyvät tunne-elämä häiriöissä perheen ja lapsen yksilöllisen tilanteen mukaan. (Taipale 1998.302.)

Lapsi tai nuori kokee pahanolon tunnetta, joka rajoittaa hänen toimintakykyään joko ohimenevästi tai vakavasti, Tämä näkyy lapsen tai nuoren olemuksesta fyysisenä, psyykkisenä tai sosiaalisena oireiluna. Vakavat tunne-elämän häiriöt vammauttavat lapsen ja nuoren elämänilon, joka sitten ilmenee jokapäiväisessä elämässä erilaisin reaktioin. (Kemppainen 2000 17.)

Tunne-elämän häiriöt voivat näyttäytyä neuroottisina tiloina, väkivaltaisuutena, rajattomuutena, arkuutena, pelokkuutena, apaattisena vetäytymisenä, narsistisena persoonallisuutena tai persoonallisuuden skitsoidisuutena. Nämä häiriöt muodostuvat ongelmaksi silloin, kun niiden aiheuttama sisäinen tuska, pakonomaisuus ja ahdistus purkautuvat minuuteen tai ympäristöön. (Kemppainen 2000, 39.) Jos lapsella epäillänsä olevan tunne-elämän häiriöitä jo varhaislapsuudessa, on hyvä kiinnittää huomioita seuraaviin asioihin kuten lapsen outoihin ja epärealistisen suuriin pelkoihin, lapsi elää omassa maailmassaan, lapsi ei osaa leikkiä, lapsi on oireillut ja taantunut pitkän aikaa tai jos muut lapset suhtautuvat lapseen vieroksuen. (Kemppainen 2000, 39.)

2.5 Neurologiset häiriöt

Neuropsykiatrisella häiriöllä tarkoitetaan häiriötä, jossa esiintyy neurokognitiivisten toimintojen poikkeavuutta sekä käyttäytymisen ja tunnesäätelyn ongelmia. Häiriö voi olla kehityksellinen, jolloin se syntyy aivojen kehityksen aikana. Hankittu neuropsykologinen häiriö ilmenee normaalin toimintakyvyn muutoksena joko sairauden tai tapaturman jälkeen. Kehitykselliset neuropsykologiset häiriöt alkavat tavallisesti jo lapsuusiässä, mutta alle kouluikäisellä oireet voivat olla epätarkkoja. Huolen herätessä alle kouluikäisen lapsen kehityksestä on syytä aloittaa

tilanteen arviointi ja tukitoimet mahdollisimman pian. (Parikka, Halonen-Malliariakis & Puustjärvi 2017, 10-13.)

Kehityksellisiä neuropsykiatrisia häiriöitä ovat ADHD, autismikirjon häiriöt ja tic-oireet. Vaikeudet näkyvät toiminnanohjauksen ongelmina eli kykyä suunnitella ja toteuttaa erilaisia toimintaoja. Hyvä toiminnanohjaus takaa hyvän ja sujuvan arjen ja siitä selviytymisen sekä toiminnan aloittamisen ja lopettamisen ajallaan. Sellaisia taitoja kuten mm. aloitekyky, tarkkaavaisuus, kyky hillitä ja muuttaa toimintaa ovat osa toiminnanohjausta. (Parikka ym. 2017, 10-11.)

2.6 Lasten psyykkinen pahoinvointi koulussa

Aikuisen elämä arki lapsen kanssa kasvattaa lasta ainutkertaiseksi ja yhteiskuntaamme rikastuttavaksi ihmiseksi. Aikuinen kulkee lapsen rinnalla päiväkodissa, koulussa ja harrastuksissa. Ilman turvallisia ja lapsesta kiinnostuneita aikuisia niissä ympäristöissä missä arki toteutuu kuten koulu, hänen peruskokemuksensa itsestä, toisista ihmisistä ja maailmasta muuttuu epävarmaksi. Aikuisen tehtävänä on lapsen todellisuuden jakaminen ja tukeminen sen jäsentämisessä. Lapsi odottaa, että aikuinen on kiinnostunut hänestä ja hänen elämästään. (Mäkelä 2009, 7.)

Oppimisen pohjana on, että lapsi kokee olevansa yhteisönsä hyväksymä jäsen, kuuluvansa joukkoon. Tämä antaa lapselle uskoa yrittää ja voimia ponnistella eteenpäin. Toimiva luokkayhteisö voi olla lapsen kehitykselle turvaava vahvuustekijä siitä huolimatta, vaikka kotona olisi vaikeuksia, kuormaa ja riskejä hänen kehitykselleen. Palvelut tulee suunnata lapsen arkisen kehitysympäristön tukemiseen. Aikuisia, jotka elävät lapsen kanssa arkea, joiden kanssa lapsi onnistuu, voimaantuvat tai lamaantuu, on kuultava ja tuettava. (Mäkelä 2009, 8-9.)

Perusopetuslain 2 § opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Koulun velvollisuus on toimia niin, että tukea tarvitseva oppilas edistyy opinnoissaan. Erilaisuutta kohtaamalla opimme, että erilaisuus on luonnollinen asia ja kaikilla on samat perusoikeudet. (Virtanen 2009, 236.)

Usein lasten ongelmat koulussa liittyvät käyttäytymisen, tunne-elämän, sosiaalisten tilanteiden pulmiin. Opettajilla saattaa olla vaikeuksia kohdata oppilas ja aloittaa keskustelu hänen auttamisekseen ja tukemiseen sekä ottaa vastuu oppilaastaan. Aikuisen on kuitenkin tultava puheellaan ja toiminnallaan lasta vastaan ja keskusteltava hänen ongelmistaan. Näin lapsi kokee, että hän on tullut kuulluksi ja, että hän on arvokas omana itsenään vaikeuksista huolimatta. Opettajat tarvitsevat yhä enemmän täydennyskoulutusta ja eri yhteistyötahojen kanssa kehitettäviä menetelmiä lasten osallisuuden ja ryhmäytymisen parantamiseksi. On oleellista, että opettaja saa riittävää tietoa ja tukea opettamiseen ja oppilaan koulunkäynnin järjestämiseen. (Virtanen 2009, 240-241.)

Kun oppilaille syntyy positiivisia kokemuksia oppimisesta ja oppimistilanteista, syntyy positiivinen minäkuva oppijana. Neuropsykologiset oireet näkyvät koulussa koulutyöskentelyssä ja sosiaalisissa tilanteissa. Lapsi ei selviydy tehtävien teosta, tavaroista huolehtiminen on hankalaa ja sääntöjen ymmärtäminen ja noudattaminen ovat vaikeaa myös kaverisuhteissa tulee hankaluuksia. Tällöin syntyy epäonnistumisen ja negatiivisen palautteen kierre ja lapsen motivaatio sekä minäkuva romahtavat. Oppijan kuormittavuutta voidaan helpottaa koulussa erilaisilla tukitoimilla. Aikuisen tuki oppitunneilla, siirtymissä ja välitunneilla helpottavat oppijan kuormittavuutta. Vapaat tilanteet aiheuttavat paljon toiminnanohjauksen ongelmia, jolloin tunteiden ja käyttäytymisen säätely ei onnistu, tällöin aikuisen tuki helpottaa tilannetta. (Parikka ym. 2017, 18-19.)

Ojala (2017, 90) on väitöskirjassaan tutkinut opettajien kokemuksia psyykkisesti oireilevista oppilaista. Tutkimuksen mukaan ulospäin suuntautunut oireilu havaittiin paremmin kuin sisäänpäin suuntautunut oireilu. Ulospäin suuntautunut oireilu näyttäytyi haastavana, ei-toivottuna ja uuvuttavana toimintana. Kaikkea ulospäin suuntautunutta toimintaa ei pidä kuitenkaan tulkita psyykkiseksi oireiluksi vaan takana voi olla oppimisen pulma, alisuoriutumista tai taustalla voi olla lähiympäristön ongelmat, kuten vanhempien mielenterveysongelmat tai alkoholismi.

Tutkimuksen mukaan sisäänpäin kääntynyttä oireilua oli vaikeampi huomata koulussa. Vetäytyvät, hiljaiset ja sulkeutuneet oppilaat jäävät vähemmälle huomiolle

koulun arjessa. Ojalan tutkimuksen mukaan masennus- ja ahdistuneisuushäiriöitä on vähintään yhtä paljon kuin käytöshäiriöitä. Ojalan mukaan on siis mahdollista, ettei opettajat huomaa tai tunnista oppilaan masennusta tai sisäänpäin kääntynyttä oireilua, johtuen siitä, että se on huomaamatonta. Kuitenkin varhaisella puuttumisella saataisiin hyvät tulokset syrjäytymisen ehkäisemiseksi. (Ojala 2017, 91-92.) Aineistossa oli mainintoja siitä, että sisäänpäin kääntyneet oppilaat jäävät syrjään. Ojala toteaa, että syrjään jäämisellä ja kiusatuksi tulemisella on yhteys keskenään. Koulukiusaamisen uhriksi joutunut oppilas on altistunut psykosomaattisiin oireisiin, heikkoon itsetuntoon, masennus- ja ahdistusoireisiin, itsetuhoajatuksiin ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen. (Ojala 2017, 92.)

Opettajat miettivät psyykkisesti oireilevan oppilaan koulukuntoisuutta eli milloin lapsi on riittävän hyvässä psyykkisessä kunnossa suoriutumaan koulusta. (Ojala 2017, 94.) Koulukuntoisuus on toiminnallinen kokonaisuus, johon liittyy eri osatekijöitä ja niiden keskinäinen tasapaino kuten yksilön terveydentila, yksilön toimintakyky, yksilön voimavarat, opiskeluympäristö, motivaatioon liittyvät asiat, opetus, opiskelutaidot ja yksilön elämäntilanne. (Puustjärvi 2017, 38-39.)

Pedagogisin ja terveydentilaan liittyvien perustein koulunkäynti voidaan keskeyttää riittämättömän koulukuntoisuuden vuoksi. Ongelman liittyessä ryhmään ei yksilön poissaolo ratkaise ongelmaa ja poissaolo voi johtaa oppilaan mm. koulumotivaation ja elämäntilanteen heikentymiseen. Perusopetuslaki ei tunne käsitettä sairausloma ja kouluterveydenhuoltoa säädellään terveydenhuoltolain asetuksella. (Puustjärvi 2017, 40-41.)

3 Monialainen yhteistyö

3.1 Monialainen yhteistyö käsitteenä

Opinnäytetyössämme käsittelemme monialaisuutta, koska käytännön toiminnassa on mukana monia eri alan ammattilaisia kuten opetus- ja koulutuspalveluiden ja sosiaali- ja terveystieteiden toimijoita.

Monialaisuuden termi usein sotkeentuu varsinkin arkikielessä moniammatillisuuden käsitteen kanssa. Monialaisuudella tarkoitetaan monen eri alan ammattilaisen toimintaa, kun moniammatillisuudella viitataan usein hallinnon- ja tieteenalojen yhdistämiseen. Monialainen yhteistyö ja toiminta viittaavat enemmän itse käytännön toimintaan. (Nuorisotyön tallentaja 2018.) Asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa ja päätöksen teossa vastaavan sosiaalihuollon viranomaisen huolehtii siitä, että asiakkaan tarpeisiin nähden on käytössä tarpeeksi asiantuntemusta ja osaamista. Kun eri osapuolia kutsutaan mukaan asiakasta koskevaan päätöksen tekoon, tulee huolehtia siitä, että eri hallinnon alojen palvelut muodostavat asiakkaan edun mukaisen kokonaisuuden. Tätä kutsutaan monialaiseksi yhteistyöksi. (Sosiaalihuoltolaki 41 momentti.)

Laajat yhteistyöverkostot ja monialaiset tiimit ovat vahvasti asiakkaan etu. Asiakkaan elämä ei tapahdu sektoreittain, joten apu tulee nähdä kokonaisuutena. Kun asiakkaan elämää tarkastellaan kokonaisuutena, asiakkaan hyvinvointi lisääntyy ja elämän osa-alueet alkavat tukea ja kannatella toinen toistaan. Työntekijöiltä se vaatii ymmärrystä, vuorovaikutusta ja avointa dialogia, jotta eri näkökulmien yhteensovittaminen onnistuu. (Nuorisotyön tallentaja 2018.)

Monialaisen yhteistyön aloittamisen vaiheessa on hyvä luoda selkeä työnjako siitä, mitä keneltäkin asiantuntijalta odotetaan ja mihin heidän työkenttäänsä rajautuu. Tämä auttaa ylläpitämään työntekijöiden motivaatiota ja parantaa kommunikaatiota. (Nuorisotyön tallentaja 2018.)

Rekola 2008 toteaa, että toimiva yhteistyö syntyy yhteistyöosaamisesta, jota voidaan tarkastella työntekijän ja työympäristön ominaisuuksina. Työntekijän ammatillinen itsetunto ja ammatti-identiteetti tukevat yhteistyöosaamista. Omien näkemysten selkeä esittäminen ja perusteleminen sekä selkeys omasta roolista ja tehtävästä, pidetään merkittävänä yhteistyöosaamisena. Työntekijöiden osallistuminen, autonomia, tasa-arvo ja ilmaisunvapaus ovat tunnusmerkkejä moniammatillista yhteistyötä tukevalle organisaatiolle. Yhteistyölle ominaista on siis keskinäinen arvostus ja yhteistoiminnallisuus. (Isoherranen, Rekola, Nurminen 2008, 16-17.)

3.2 Monialainen yhteistyö koulussa

Kouluissa tapahtuvassa monialaisessa työssä oppilashuolto on eräs keskeinen alue. Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki astui voimaan elokuussa 2014. Siinä kiinnitetään huomiota ehkäisevään, koko kouluyhteisöä tukevaan yhteisölliseen opiskelijahuoltoon. Jokaisella oppilaalla on oikeus yksilökohtaiseen opiskelija-huoltoon. Oppilashuolto koostuu kuraattori-, psykologi- ja kouluterveydenhuolto-palveluista. (Parikka ym. 2017, 99.). Yhteistyössä voi olla myös koulun ulkopuo-lisia henkilöitä riippuen siitä millaiseen tarpeeseen ja tavoitteisiin pyritään vastaa-maan sekä pääsemään. (Nuorisotyön tallentaja 2018.)

Koulun kanssa tehtävän yhteistyön motiiveja voi olla koulun omaan toimintakult-tuuriin vaikuttaminen ja sitä kautta oppilaiden yksilöllisempi huomioiminen. Tiivis yhteistyö voi myös auttaa oppilasta kiinnittymään muihin kasvuympäristöihin - ja yhteisöihin paremmin. Koulut voivat myös yhteistyön kautta luoda vertaisoppimi-sen ilmapiiriä työyhteisöön. Esimerkiksi opettaja voi oppia kouluvierailulla ole-valta psykologilta jotain ja toisin päin. Yhteistyö voi myös synnyttää ja vakiinnut-taa kunnioittavan ja kohtaavan työotteen myös kouluympäristöihin. Parhailaan yhteistyö helpottaa yksittäisen opettajan työtaakkaa, sillä hänellä on ammatillinen verkosto, joka palvelee oppilasta myös muilla elämän osa-alueilla kuin koulussa ja oppimisessa. (Kiilakoski 2015.)

Tärkein yhteistyökumppani koulun kanssa tehtävässä yhteistyössä on koti. Pyr-kimyksenä on lapsen koko persoonallisen tasapainoisen kehittymisen edistämi-seen ja mielenterveyden säilyttämiseen. Koulun ja kodin yhteistyö on pitkäai-kaista ja vuorovaikutuksellista toimintaa. Tavoitteena on tukea lapsen tervettä kasvua, oppimista ja kehitystä. (Peltonen 2005, 16-17.) Oppilaat ovat eriarvoi-nessa asemassa siinä suhteessa, kuinka paljon heidän vanhempansa ovat yh-teydessä kouluun. Lapsilla on erilainen sosiaalinen tausta sekä erilaisia oppimi-sen edellytyksiä. Jokaisella lapsella ei ole riittävää tukea arjessa johtuen kotien ja perheiden erilaisista vaikeuksista ja kriiseistä, jotka heijastuvat lapsen koulun-käyntiin, joten siksi on tärkeää keskustella monialaisesti koulun ja perheen yh-teistyön tavoitteista. (Peltonen 2005, 33.) Kouluissa on paljon myös muuta moni-laista yhteistyö kuten seurakunnan, järjestöjen ja urheiluseurojen kanssa tehtävä

yhteistyö. Seurakunnan kanssa tehtävä yhteistyö sisältää koululaisten jumalanpalvelukset sekä kouluissa tapahtuvat vierailut ennen tärkeimpiä juhlapäiviä.

Kouluyhteisö on moninainen vuorovaikutusten kenttä. Rehtorilla on suuri rooli myönteisen kouluilmapiirin synnyttäjänä, mutta kuitenkin pedagogiseen hyvinvointiin vaikuttavat opettajan ja oppilaan vuorovaikutusprosessit. Myönteinen vuorovaikutussuhde oppilaan ja opettajan välillä lisää oppilaan koulumyönteisyyttä ja opettajan työhyvinvointia. Aikuisten hyvä keskinäinen yhteistyö sekä monialainen yhteistyö takaavat kuuluvuuden tunteen kaikille oppilaille myös vaativan erityisen tuen oppilaille. (Ojala 2017, 28 -30.)

3.3 Monialaisuus koulun ja lastenpsykiatrian osaston välillä

Lapsen tullessa hoitoon lasten psykiatrialle on tärkeää kartoittaa lapsen sen hetkiset ongelmat ja vahvuudet, lapsen toimintakyky kotona ja koulussa. Vanhemmilta saatava tieto lapsen somaattisesta ja psyykkisestä kehityksestä, perheen vuorovaikutussuhteista, rakenteesta ja sairauksista on merkittävää. (Sourander & Aronen 2013, 533.) Monialaisessa yhteistyössä koulun antama informaatio lapsesta on huomattava lisä lapsen diagnosointia varten. Opettajat näkevät samanikäisiä lapsia paljon, joten heidän näkemyksensä ja arvionsa lapsen käyttäytymisestä ja sosiaalisista suhteista ovat merkittäviä koottavaan tietoon. Ja usein ohjaus lastenpsykiatriseen tutkimukseen tulee joko päiväkodista tai koulusta, jossa on ilmennyt ongelmia. (Sourander & Aronen 2013, 533.)

Lastenpsykiatrian saama tieto lapsen koulunkäynnin sujuvuudesta on tärkeä osa lapsen hoitoa. Tiedot lapsen päivittäisistä toiminnoista ja ohjautuvuudesta koulussa kuten miten lapsi selviytyy oppimisesta, ohjeiden vastaanottamisesta ja niiden noudattamisesta. Tärkeitä huomioitavia asioita ovat lapsen keskittyneisyys, häiriöherkkyys, tuen tarve, mahdollinen häiriökäyttäytyminen, siirtymät, selviytyminen sosiaalisista tilanteista sekä ristiriitatilanteista, osallisuus sekä miten yhteistyö sujuu aikuisen kanssa. Tärkeää on muistaa antaa tiedot lapsen vahvuuksista. Yhteistyö on välttämätöntä lapsen ongelmien ja vahvuuksien kokonais kuvan saamiseksi. (Puustjärvi 2018.)

Lapsella on oppivelvollisuus ja oikeus kouluun omien taitojensa mukaisesti. Lapsen ongelmat tulevat usein esille koulussa, jolloin ratkaisuidenkin pitäisi löytyä arjen ongelmiin. Opettajilla ja ohjaajilla on merkittävä rooli lapsen elämässä päivittäin. Opettajan ei odoteta olevan hoitaja tai terapeutti vaan oman vastuullisen asemansa ja mahdollisuutensa hahmottava henkilö, joka hyödyntää omaa pedagogista tietämystään. (Puustjärvi 2018.)

4 Verkostotyö

4.1 Verkostotyö käsitteenä

Verkostotyöllä tarkoitetaan yhteistyötä niiden ammattilaisten välillä, jotka vastaavat asiakkaan hoidosta, sen tarpeesta tai palvelutarpeen arvioinnista, riippuen asiakkaan tilanteesta. Verkoston kokoonpano vaihtelee sen mukaan, minkä alan ammattilaisia asiakkaan tilanteessa työskentelee. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että asiakas itse on olennainen osa verkostoa ja siten sen aktiivinen jäsen. (Nuorten mielenterveystalo 2018.)

Verkostotyön tarkoituksena on saada kokonaisvaltaista tietoa asiakkaan tilanteesta. Verkostotyön keskiössä on siis saada kokonaiskuva asiakkaasta ja mahdollistaa tälle kuulluksi tulemisen kokemus. Paikkana voi toimia asiakkaan koti tai sairaalan poliklinikka, sillä kokoontumispaikkaa tärkeämpää on hyvä dialogisuus ja vuorovaikutuksen toimivuus. Verkostotyö onkin erittäin hyvä tapa tukea asiakasta, sekä hänen perhettään ja löytää luoviakin keinoja, jolla voidaan ratkaista asiakkaan haasteita. (Nuorten mielenterveystalo 2018.)

Toimiva verkostotyö on parhaimmillaan sitä, että jokaisella on selkeä käsitys mitä kukin tekee ja milloin sekä tiedon kulku on sujuvaa, jotta voidaan reagoida riittävän nopeasti asiakkaan muuttuvaan tilanteeseen. Joustavuutta, vastuuntuntoa sekä avointa ja rehellistä vuorovaikutusta voidaan pitää myönteisenä voimavarana, jolloin asiakas saa parhaan mahdollisen avun ja lopputuloksen. (Ihalainen & Kettunen 2007, 46.)

Yllämainitut ominaisuudet toteutuvat parhaiten silloin, kun verkostolla on yhteinen tavoite ja selkeä päämäärä. Myös keinojen ja toimenpiteiden tulee olla yhdenmisiä, johdonmukaisia ja kaikkien osapuolten hyväksymiä, jotta niistä saadaan parhain mahdollinen tulos. Hyvä tiedonkulku on myös olennaista, jotta verkostotyö voi olla innovatiivista ja tuloksiltaan positiivista. (Tampereen ammattikorkeakoulu Tablaajat 2015, 2015.)

1970-luvulta lähtien verkostotyön nimike alkoi vakiintua terapian ja sosiaalityön piirissä. Verkosto käsite liitetään yhteiskuntatieteissä John Barnesin 1950-luvun tutkimuksiin, mutta lähestymistavalla on pitkä historia ulottuen brittien siirtomaapolitiikkaan asti. Suomessa verkostotyön nimeä on käytetty jo 1980-luvun lopulta lähtien. Voidaan sanoa, että syntymästä ikäihmisiin olemme kosketuksissa palvelujärjestelmiin ja tätä kautta verkostotyöhön. (Seikkula & Arnkil 2009, 11-12.)

Verkostot eivät ole aina samalaisia. Ihmisten muodostamat verkostot muuttuvat samoin muuttuvat ammattiauttajien työnjaot ja toimintatavat. Yhteistyön tarve asiakkaiden kokonaistilanteen huomioimisen turvaamiseksi lisääntyy ja samaan aikaan eri tahoilla keitetään uusia pidemmälle meneviä työ- ja terapiamuotoja ongelmien kohtaamiseen. (Seikkula & Arnkil 2009, 13.)

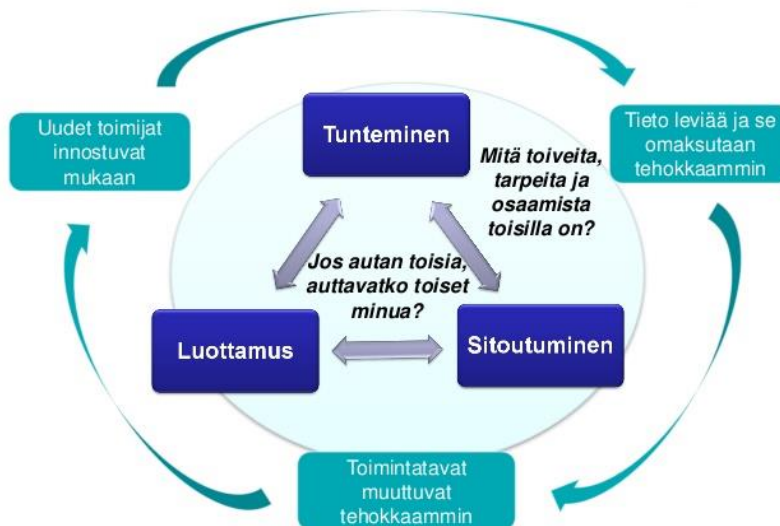
Verkostot koostuvat vuorovaikutussuhteista, jotka yhdistävät ennalta määritellyn joukon ihmisiä ja organisaatioita. Poikkihallinnollisesta verkostotyöskentelystä puhutaan, kun verkoston toimijat koostuvat eri hallintoalan edustajista. Nimitystä käytetään useimmiten, kun ammattilaiset koostuvat julkisen alan edustajista kuten koulutoimen tai sosiaalitoimen. (Isoherranen 2008, 37.) Perusajatuksena on useiden toimijoiden järjestelmällinen ja suunnitelmallinen asiakkaan auttaminen. (Ihalainen & Kettunen 2007, 44.)

Verkosto, verkostoituminen ja verkostotyön käsitteet on hyvä erottaa toisistaan. Verkostoon kuuluvat ne ihmiset, jotka ovat tekemisissä asiakkaan kanssa, mutta siitä on hyvä rajata ne henkilöt, jotka ovat auttamassa asiakasta kuten viranomaisverkosto, johon kuuluvat ammattilaiset ja viranomaiset. Lähiverkostoon tai luonnolliseen verkostoon kuuluvat lähellä olevat ihmiset kuten sukulaiset ja ystävät, jotka pystyvät tukemaan häntä. (Ihalainen & Kettunen 2007, 44.)

Ennen varsinaista verkostotyötä kartoitetaan asiakkaan sosiaaliset verkostot m. tekemällä asiakkaalle verkostokartta. Verkostoitumisessa kootaan yhteen ne ihmiset, jotka osallistuvat ja ovat valmiita sitoutumaan auttamiseen. Työntekijät, läheiset tai molemmat sopivat keskenään toimintatavasta, tekevät suunnitelman ja toteuttavat, jolloin puhutaan verkostotyöstä. (Ihalainen & Kettunen. 2007, 45-46.)

Kuviossa 1 verkostotyön tutkija, kauppatieteiden tohtori, Timo Järvensivu kuvaa kolmen tekijän kautta sitä, kuinka verkosto saadaan toimimaan hyvin ja tarkoituksenmukaisesti. Järvensivu nostaa esiin kolmion kärkeen tuntemisen. Tunteminen tarkoittaa sitä, että tunnemme ja tiedostamme tekijän osaamisalueen ja vahvuudet. Luottamus tuo verkostotyöhön sen, että asiat jaetaan laaja-alaisesti ja sellaisinaan. Tämä taas lisää informaation kulkua ja kykyä aidosti reagoida asioihin ja tilanteisiin. Sitoutuminen verkostyöskentelyyn taas luo toiminnan kulttuurin. Verkostoon sitoutuneet henkilöt myös tekevät ja tuottavat verkostotyön eteen asioita ja tietoa. (Järvensivu 2016b.)

Verkoston toimivuuden avaintekijät

Kuvio 1. Verkostotyön toimivuuden avaintekijät (Järvensivu 2015).

4.2 Vuorovaikutus ja dialogisuus verkostotyössä

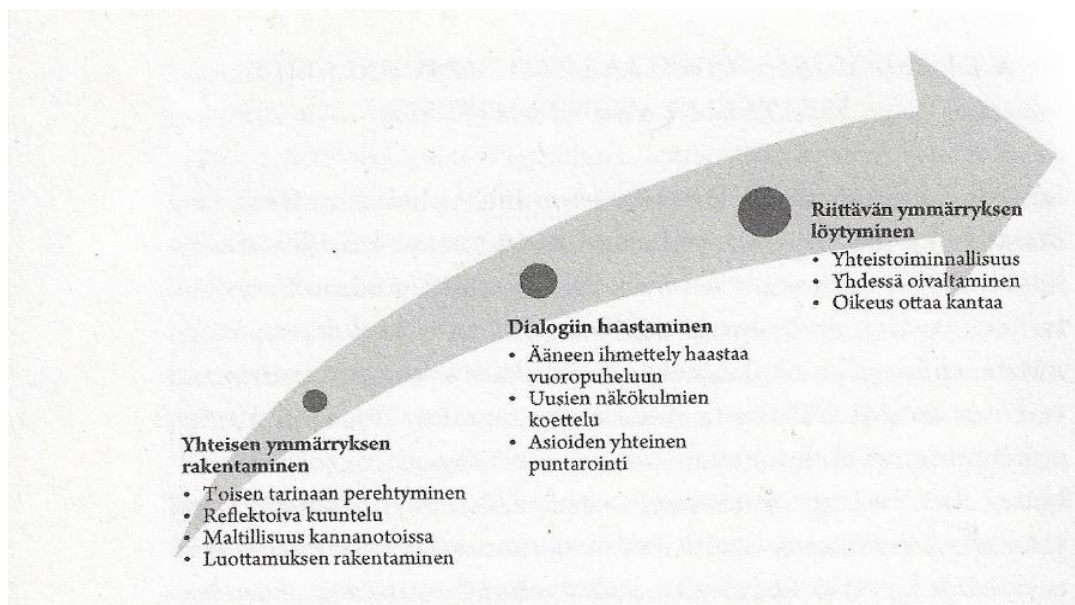
Vuorovaikutusosaaminen käsittää kaikki kommunikoinnin ja suhteiden luomisen taidot (Mönkkönen 2018, 31). Positiivinen vuorovaikutus on portti vastavuoroi-

seen vuorovaikutukseen, jossa on tilaa ja mahdollisuuksia arvostavaan kohtaamiseen. Nähdäksesi, kuulluksi ja hyväksytyksi tulemisella luodaan olemassaolon merkitys (Ojala 2017, 29.)

Dialogisuus on perustana arvostavalle vuoropuhelulle hoito-, kasvatus-, ohjaus- ja neuvontatöissä (Seikkula ym. 2009, 13). Dialoginen keskustelu ja kommunikointi syntyy useamman askeleen kautta. Verkostotyössä tämä usein tarkoittaa sitä, että niin sanotun me- hengen syntyminen kestää, koska varsinaista ryhmäytymistä ei verkostossa tapahdu. Jokainen yksilö tuo tilanteeseen oman ammatillisen näkemyksen ja voi viedä aikaa ennen kuin aito dialogi osapuolten välille syntyy. (Järvensivu 2016c.)

Verkostotyön tulisi edetä sellaiseen pisteeseen, jossa osapuolet eivät vain totea tai puhu ainoastaan omasta näkökulmastaan, vaan pohdittaisiin aidosti sitä, kuinka me verkostona pystymme tilanteeseen reagoimaan ja kuinka tilannetta voitaisiin edistää. Aito dialogisuus ja kohtaaminen syntyvät siitä, kun eri osapuolet tiedostavat, kuuntelevat, ennakoivat, pysyvät kommentissaan rauhallisena ja pidättäytyvinäkin. Myös osapuolten keskinäinen kunnioitus on tärkeää, jotta vapaassa tilassa syntyvä aito dialoginen keskustelu on mahdollinen. (Järvensivu 2016c.) Dialogisuudessa on keskeistä suhtautumistapa, perusasenne ja ajattelu-tapa eikä ainoastaan tekninen osaaminen (Seikkula ym. 2009, 19).

Dialogisen kohtaamisen prosessissa (kuvio 2) dialogisuutta luodaan rakentamalla yhteistä ymmärrystä. Luottamuksellinen suhde syntyy, kun toiselle annetaan tilaa tuoda esiin omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Kohtaamisen ensi hetkinä ihmiset luovat toisistaan ensivaikutelman. Tämän vuoksi ensikohtaaminen on tärkeää luottamuksen saamisen kannalta. Dialogisen kohtaamisen toisessa vaiheessa viedään keskustelu uudelle tasolle ja voidaan haastaa toista uusilla näkökulmilla. Kolmannessa vaiheessa syntyy uusia yhteisiä ideoita, kun kaikki uskaltavat uudelle tuntemattomalle alueelle. Yhteisen tehtävän-, toiminnan- ja todellisuuden rakentamisen kautta syntyy uusia ajatuksia. On hyvä dialogisuuden näkökulmasta ottaa oppia toisilta ja luopua hetkeksi omista vakiintuneista ajattelutavoista, jolloin voidaan tutkia toisen ajatuksia ja logiikkaa. (Mönkkönen 2018, 108-109.)

Kuvio 2. Dialogisen kohtaamisen prosessi (Mönkkönen 2018, 208).

4.3 Verkostotyö kouluissa

Suomalainen koululaitos on jo sinänsä yksi suuri verkostotyön muodostelma, jos ajattelee jokaisen opettajan itsenäisenä asiantuntijana. Koulut ovat yhteiskunnassamme muutoinkin erittäin laaja-alaisesti verkostoituneita ja siten myös verkostotyö on luonnollinen osa niiden toimintatapoja. (Tampereen ammattikorkeakoulu Tablaajat 2015.)

Verkostotyö mahdollistaa tehokkaan reagoimisen nopeasti muuttuviin tilanteisiin, mikä on varsinkin lasten elämässä arkipäivää. Opettajien ulkoinen yhteistyö ja osallistuminen verkostotyöhön auttaa sekä koululaisena olevaa lasta, mutta myös opettajaa jopa kaksinkertaistamaan pedagogisen asiantuntijuuden kehittymisen. (Tampereen ammattikorkeakoulu Tablaajat 2015.)

Koulun näkökulmasta yhteinen tavoite ja päämäärän tiedostaminen on erittäin tärkeää, jotta verkosto toimii todellisena verkostona, eikä vain ryhmänä tekijöitä tai koulun sisäisinä linkkeinä hierarkia suhteissa. Kun opettaja tiedostaa, mikä hänen roolinsa verkostotyössä on, mitä häneltä odotetaan ja kuka häntä tarvittaessa johtaa, on työn tuloksellisuus suurempaa ja työn tekeminen hedelmällisempää. (Järvensivu 2016a.)

Kouluissa verkostotyötä tarvitaan ja tehdään usein silloin, kuin asioita ei voida hoitaa koulun sisäisten hierarkia suhteiden, tai markkinasuhteiden kautta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, ettei asiaa tai tilannetta voida hoitaa esimies-alainen suhteessa, tai ratkaisua asiaan tai tilanteeseen ei voida ostaa ulkopuolelta. Verkostotyö luodaan siis tarpeeseen, jossa luottamuksellisilla yhteistyösuhteilla tavoitellaan yhteistä päämäärää. Päämäärä voi olla esimerkiksi parempi kouluviihtyvyys, turvallisuus tai oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen. (Järvensivu 2016a.)

Koulumaailmassa verkostotyötä tehdään myös arkisempien asioiden äärellä, esimerkiksi silloin kun oppilas vaihtaa koulua tai uusi oppilas saapuu kouluun. Tällöin verkosto muodostuu esimerkiksi vanhan koulun opettajistosta, lapsen vanhemmista, lapsesta itsestään, uuden koulun opettajistosta ja mahdollisesta muusta oppilashuollosta vastaavasta henkilökunnasta. Kuitenkin aina kun verkosto muodostuu, on tärkeää se, että aiemmin esitetyssä (kuviokuva 1) olevat kolme keskeistä asiaa toteutuvat. Tunteminen, luottamus ja sitoutuminen ovat keskeisiä tekijöitä, olipa verkostotyön keskiössä oireileva lapsi tai arkisempikin tilanne. (Järvensivu 2016b.)

Pesäpuu ry on tuonut Suomeen Sisukas- hankkeen kautta Sisukas mallin, joka on erittäin hyvä esimerkki verkostotyöstä koulujen ja muun ammattihenkilöstön välillä. Sisukas- malli kokoaa sosiaalityöntekijän, konsultoivan erityisopettajan, psykologin ja mahdollisen muun lapsen verkoston yhteen. Mallissa työskennellään verkostotapaamisien kautta ja seurataan siten tiiviisti koulunkäynnin mahdollisia haasteita ja onnistumisia. Verkostotyö auttaa kaikkien osapuolien aktiivisen tiedonsaannin ja –siirron, joka taas palvelee positiivisesti asiakkaan, eli koululaisen opiskelun etenemistä ja koulutyön tukemista. Tämä on erittäin hyvä esimerkki koulujen verkostotyöstä, jota oppilashuollon hyvän toteutumisen eteen tehdään. (Pesäpuu ry, 2014.)

5 Aiemmat opinnäytetyöt ja tutkimukset

Korhonen (2016) on tehnyt toimintaterapian koulutusohjelmaan opinnäytetyön PerhePerjantai –toiminnasta Jyväskylän ammattikorkeakoululle. Korhonen käsiteli opinnäytetyössään PerhePerjantai –toimintaa vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena oli kerätä vanhempien kokemuksia toiminnasta sekä kehittää PerhePerjantai –toimintaa saatujen tulosten perusteella.

Ojalan (2017) väitöskirjatutkimuksen mukaan opettajat kuvailivat psyykkisesti oireilevia lapsia koulussa. Ulospäin suuntautumisen käyttäytymistä kirjoitelmissa ja haastatteluissa ilmeni enemmän kuin sisäänpäin suuntautunutta. Osa oppilaista kuvattiin sekä ulos- että sisäänpäin kääntyneinä, jolloin käytös tai mieliala vaihtui nopeasti. Tutkimukseen vastanneiden opettajien huolenaiheita oli, että he kokevat epävarmuutta psyykkisesti oireilevien lasten kohtaamisessa. Opettajat toivoivat myös lisää koulutusta sekä tukea omaan jaksamiseen työnohjauksen ja vertaistuen avulla.

6 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

6.1 Opinnäytetyön tutkimuskysymykset

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli monilaisen yhteistyön kehittäminen. Tavoitteena oli saada koulujen kokemuksia lastenpsykiatrian osastolla toimivasta PerhePerjantai -toiminnasta.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaisia kokemuksia kouluilla on lastenpsykiatrian osaston PerhePerjantai -toiminnasta?
2. Minkälaisia kehittämisideoita kouluilla on lastenpsykiatrian osaston PerhePerjantai -toimintaan liittyen?

7 Opinnäytetyön toteutus

7.1 Toimeksiantajan kuvaus

Opinnäytetyömme toimeksiantajana on Siun Sote, Pohjois-Karjalan Sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä, Lastenpsykiatrian klinikka. Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän lastenpsykiatrian osasto 15 on 8-paikkainen viikko-osasto maanantaista klo 07.00 – perjantaihin klo 17.00. Osasto on jaettu kahteen osaan Järveen ja Kallioon. Joensuun lastenpsykiatrian poliklinikka tarjoaa erikoissairaanhoitoa 0-13 -vuotiaille potilaille, jotka kärsivät psyykkisistä häiriöistä (Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä 2018).

Tutkimusjakso kestää 8 viikkoa ja tämän jälkeen katsotaan, tarvitseeko lapsi hoitojakson, joka aikaa ei ole määriteltä. Lastenpsykiatrian osastolla henkilökuntaa on 13 sairaanhoitajaa, psykologi, toimintaterapeutti, osastonhoitaja, osastolääkäri ja perheterapeuttipari. Jokaiselle lapselle on nimetty oma vastuuhoitaja, joka hoitaa lapsen asioita. (Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä 2018.)

Järvi-osastolla hoito painottuu lapsen tilanteen selvittelyyn, myöskin perhe huomioidaan. Kallio-puolella lapsen hoito on vahvasti perhepainotteista eli PePe-toimintaa. Toiminnassa on pyrkimyksenä osallistavat koko perhe lapsen hoitoprosessiin. Osastotutkimuksen ja hoidon aikana opetus tapahtuu Joensuun kaupungin koulussa eli Tikkamäen koulussa, joka sijaitsee samassa rakennuksessa lastenpsykiatrian osaston kanssa. (Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä 2018.)

7.2 PerhePerjantai -toiminta lastenpsykiatrisella osastolla

Yksi osa lastenpsykiatrian monialaista toimintaa on PerhePerjantai -toiminta. PerhePerjantai -toiminta aloitettiin lastenpsykiatrian osastolla 2015, jolloin toiminta aloitettiin Järvi osastolla. PerhePerjantai -toimintaa on kehitelty vuosien varrella toimivammaksi ja tällä hetkellä on menossa neljäs versio. PerhePerjantai

-toiminnan tavoitteena on saada perhe kokonaisuudessaan sekä lapsen luontainen elämänpiiri vahvemmin mukaan hoidon suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä osaston kanssa. Toiminnan sisältöä suunnitellaan yhdessä perheen kanssa. Perhettä tavataan joko osastolla tai kotona ja tapaaminen kestää 2-4 tuntia. Kotikäynnit ja perheen läsnäolo osastolla suunnitellaan ja toteutetaan aina yksilöllisesti. (Mononen & Raudaskoski.) PePe-toiminta on keskitetty torstai-iltoihin lastenpsykiatrian osastolle, jolloin parittomilla viikoilla on vanhempien ohjattu vertaisryhmä sekä sisarus-ilta lapsille. Parittomilla viikoilla on kaikkien perheiden liikuntaryhmä, jonka suunnittelusta ja toteutuksesta on vastannut fysioterapeutti, mukana on myös koko PerhePerjantai -työryhmä. (Mononen & Raudaskoski.)

Perjantaisin lapsi on hänen omassa kotikoulussaan. Koulupäivä suunnitellaan aina yksilöllisesti kunkin lapsen kohdalla. Tavoitteena on lapsen itsenäinen selviytyminen koulussa. Ensimmäisillä kerroilla lapsen tukena ja turvana omassa koulussa on Tikkamäen koulun opettaja ja vastuuhoitaja. Tarpeen mukaan koulukäynneille osallistuvat myös psykologi ja toimintaterapeutti. (Mononen & Raudaskoski.)

PerhePerjantai –toiminnan keskeisiä työmuotoja ovat esimerkiksi perhetyön erilaiset muodot, kuten vertaistukiryhmät ja vanhemmuuden tukeminen. Näillä erilaisilla hoitomuodoilla pyritään antamaan yllämainittua asianmukaista hoitoa lapselle ja hänen tukiverkostolleen. PerhePerjantai- toiminnan verkostotyö edesauttaa lasta laaja-alaisesti monialaisen yhteistyön ja verkostotyön keinoin.

7.3 Laadullinen tutkimusote

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ilmiön syvälliseen ymmärtämiseen, jolloin tavoitteena on tutkittavan ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen ja tulkinnan antaminen. Ollaan kiinnostuneita merkityksistä eli siitä, miten ihmiset kokevat ja näkevät reaali maailman. (Kananen 2014, 18.) Laadullisessa tutkimuksessa tutkija on kiinnostunut prosesseista, merkityksistä ja ilmiön ymmärtämisestä sanojen, tekstien ja kuvien avulla, jolloin tutkimus on usein kuvailevaa eli deskriptiivistä. Tutkimuksessa edetään yksittäisistä havainnoista tuloksiin. (Kananen 2014, 18-20.)

Opinnäytetyömme toteutettiin laadullisella tutkimusotteella. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on kuvata todellista elämää nimensä mukaan laadullisesti. Verrattuna määrälliseen, laadullinen tutkimus pohtii asioita kokonaisvaltaisemmin. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena onkin tuottaa jotain uutta tutkittavasta asiasta, kuin että se pyrkisi vahvistamaan jo tunnetusti tiedettyjä totuuksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 160-161.)

Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että se suosii ihmistä tiedon keruun välineenä. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkija luottaa havaintoihinsa ja keskusteluissa saatuun tietoon enemmän kuin mittausvälineiden avulla saatuun tietoon. (Hirsjärvi ym. 1997, 164.)

Haastattelu, havainnointi, kysely ja erilaisiin dokumentteihin perustava aineistonkeruumenetelmät ovat tyypillisiä laadullisessa tutkimuksessa. Näitä menetelmiä voidaan käyttää vaihtoehtoisesti, rinnan tai eritavoin yhdisteltynä tutkittavan ongelman ja tutkimusresurssien mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71.) Opinnäytetyömme aineistonkeruumenetelmäksi valitsimme kyselylomakkeen, vaikka se ei ole tyypillinen aineistokeruumenetelmä laadullisessa tutkimuksessa. Tuomen & Sarajärven (2009, 71) mukaan laadullisen menetelmän aineistonkeruumenetelmiä voidaan käyttää myös kerätessä määrällisen tutkimuksen aineistoa.

Aluksi perehdyimme erilaisiin tutkimusmenetelmiin. Pohdimme pitkään millainen kyselymuoto tukisi parhaiten juuri meidän tutkimustamme. Kyselylomakkeen käyttö kohdistuu usein suuriin massakyselyihin, joissa otanta on suuri. Haastattelukyselyä taas puolestaan voidaan käyttää silloin, kuin otanta on kohtuullinen sen toteuttamiseen. Kyselylomakkeemme otanta oli 14, joten toteutettavissa olisi ollut myös haastattelukysely, esimerkiksi teemahaastattelun muodossa. Koska otanta on pieni, tulee tuloksia tulkitessa muistaa, että kyselylomakkeeseen vastanneista esimerkiksi puolet on määrällisesti viisi ihmistä.

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on hyvä muistaa, että tulokset eivät saa olla sattumanvaraisia vaan niiden pitää olla tarkkoja. Tulokset voivat olla sattumanvaraisia, jos otosryhmä on pieni ja varsinkin kyselytutkimuksessa tutkijan on huomioitava lomakkeiden lopullinen palautusten määrä. Tieteellisiä tutkimuksia

ei myöskään pidä yleistää koska tutkimuksen tulokset eivät välttämättä päde toisaalla ja otoksen pitää edustaa koko tutkittavaa joukkoa. (Heikkilä 2014, 28.) Opinnäytetyössämme pienestä otannasta huolimatta voi ajatella, että tulokset ovat valideja, koska otanta itsessään on valikoitunut yhteistyökoulujen perusteella.

Tutkimusmenetelmän valintaa ohjaa se, millaista tietoa halutaan etsiä ja mahdollisesti tuottaa. Myös se, keneltä ja mistä etsitään, on olennaisia valintaa ohjaavia tekijöitä. Siksi on tärkeää tutustua erilaisiin tutkimusmenetelmiin, jotta tekijällä on ymmärrys siitä, kuinka ne eroavat toisistaan ja mitkä rajapinnat eri tutkimusmenetelmiä ohjaavat. (Hirsjärvi ym. 1997, 185.)

Opinnäytetyössä tahdottiin tietää, mitä mieltä jokin yksilö tutkittavasta aiheesta on, mitä he aiheesta ajattelevat ja kuinka he sen kokevat. Siksi metodiksi valikoitui kyselylomake. (Hirsjärvi ym. 1997, 185.) Kyselylomake tehtiin Google Formsissa olevalla lomakkeella. Mielestämme tämä tiedonkeruumenetelmä sopi tutkimukseemme hyvin, koska tutkimuskohteena olevat koulut, joita on 14 ovat ympäri Pohjois-Karjalaa ja välimatkat ovat pitkiä. Internetkyselyssä vastaukset tallentuvat tietokantaan, joka mahdollistaa aineiston käsittelyn tilasto-ohjelmistolla heti tiedon keruun jälkeen. Internetkysely on nopea tapa kerätä tietoa, mutta edellyttää, että kaikille vastaajille saadaan tieto kyselystä ja internetosoitteesta (Heikkilä 2014, 66). Linkki vastaajille saatiin lähettämällä sähköpostia.

Kyselylomake valittiin tiedonkeruumenetelmäksi, koska se koettiin myös työn tilaajan puolelta neutraaliksi tiedonkeruumenetelmäksi. Lisäksi työn tilaaja sai konkreettista materiaalia opinnäytetyön muodossa siitä, kuinka vastaukset olivat jakautuneet. Tätä materiaalia he voivat edelleen hyödyntää omassa toiminnassaan. Monivalintakysymykset edesauttoivat tällaista tiedon saantia, verrattain esimerkiksi haastattelussa saatavaan niin sanottuun avoimeen vastaukseen nähden.

7.4 Kyselylomake

Kyselylomakkeen vahvuus on siinä, että sillä voidaan tavoittaa suhteellisen suuri joukko samaan otokseen kuuluvia henkilöitä ja sillä voidaan kysyä useita eri asioita. Se on tutkimuksen tekijälle suhteellisen vaivaton menetelmä, sekä lisäksi kustannustehokas. Kyselyiden heikkous on puolestaan siinä, että kysymyksen asettelu saattaa olla lomakkeen laatijalle haastava ja vastanneiden määrä jää pieneksi. Tutkimuksen tulosten kannalta haastavinta kyselyssä on tietämättömyys siitä, kuinka vakavasti vastaajat ovat kyselyn tehneet. Toisin sanoen, tutkija ei saa varmuutta siitä, kuinka huolellisesti vastaaja on lomakkeen täyttänyt. Jos kysely lähetetään tietylle erityisryhmälle, voi vastausten määrä olla korkeampi, varsinkin silloin kun valikoitu joukko kokee kysyttävän asian itselle tärkeäksi. (Hirsjärvi ym. 1997, 195-196.)

Hyvän kysymyksen asettelussa tulisi välttää epämääräisyyttä. Laatijan tulisi välttää käyttämästä sanoja kuten usein, tavallisesti tai yleensä, niiden monimerkityksellisuuden vuoksi. Kysymysten tulisi olla muutoinkin tarkkoja ja tarkennettuja, ei yleistettäviä. Kysymyksen selkeyttä lisää myös se, että laatija kiinnittää huomiota siihen, ettei tule kysyneeksi kaksoismerkityksellisiä kysymyksiä. (Hirsjärvi ym. 1997, 202.)

Hyvässä kyselylomakkeessa on huomioitu myös kysymysten määrä ja järjestys. Yleisimpiä kysymyksiä, kuten ammattia, työvuosia ja niin edelleen, kannattaa kysyä lomakkeen alussa. Tämä siksi, että niihin on helppo vastata ja ne tuovat tulosten tulkitsijalle tärkeää tietoa kyselyyn vastanneiden otannasta. Kyselylomakkeeseen tulisi pystyä vastaamaan noin 15 minuutin ajassa, joka onnistuu silloin, kun kysymykset ovat huolella pohdittuja ja selkeitä, eikä niitä ole liian monta. (Hirsjärvi ym. 1997 202-203.)

Järjestyksen lisäksi huomiota tulisi kiinnittää myös kyselyn ulkoasuun. Selkeästi etenevä lomake on helpompi täyttää. Ulkoasun huomioimisessa ei kuitenkaan pidä mennä äärimmäisyyksiin ja toteuttaa harvarivistä monistetta vain sen selkeyden vuoksi. (KvantiMOTV 2010.) Hyvät tavat tulisi nousta esiin myös kyselylomakkeessa. Selkeä saatekirje siitä, mitä ja miksi kysytään, kuka vastauksia lukee ja kuinka vastaukset raportoidaan. Nämä saatesanat virittävät vastaajan luottamusta ja motivaatiota vastata kyselyyn motivoituneena ja totuuden mukaisesti.

Kyselyn lopuksi tulisi kiittää vastaajaa asiaan käytetystä ajasta ja maisesta vastasta. (Hirsjärvi ym. 1997, 204.)

Avoimet kysymykset ovat suosittuja, koska ne antavat vastaajalleen tilan kertoa juuri oman näkemyksen asiaan. Toisaalta voidaan ajatella, että avoimet kysymykset luovat aineistoa, joka on verrattain kirjavaa ja monisäikeistä esimerkiksi monivalintakysymysten tuottamaan tietoon. Tämä onkin avointen kysymysten vahvuus sekä heikkous. Avoin kysymys näyttää vastaajan ennakkotietämyksen ja asiaan liittyvien tunteiden voimakkuuden, mikä taas ei monivalintakysymyksissä nouse esiin. Edellä mainituilla ominaisuuksilla pystytään taas arvioimaan vastaajan paneutumista ja motivaatiota vastaamiseen suhteessa kyselyn kysymyksiin. (Hirsjärvi yms, 1997, 200-201.)

Suljetuissa eli strukturoiduissa kysymyksissä on valmiiksi rajatut vastausvaihtoehdot. Vastaajalle suljetut kysymykset ovat helppoja, koska silloin ei tarvitse vastata lauseilla. Myös negatiivisia ja arvosteltavia vastauksia helpompi antaa suljetuin kysymyksin. Etuna suljetuissa kysymyksissä on, että vastaaminen on nopeaa ja tilastollinen käsittely on nopeaa. Haittana nähdään, että kysymyksiin vastataan harkitsematta ja vaihtoehtoon ”en osaa sanoa” on helppo vastata. Ominaisuuksista puhuttaessa vaihtoehtojen tulee olla mielekkäitä ja järkeviä sekä vaihtoehtojen lukumäärä ei saa olla suuri, jolloin vastaaminen on mielekkäämpää. (Heikkilä 2014, 48-49.)

7.5 Kyselylomake opinnäytetyössä

Opinnäytetyömme kyselyssä lähdimme liikkeelle siitä, mitä tietoa haluamme kerätä. Pohdimme pitkään erilaisten kysymysvaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia ja päädyimme neljä asteikkoisiin monivalintakysymyksiin sekä avoimiin kysymyksiin. Monivalintakysymykset valitsimme siksi, jotta vastaajalla olisi ääripään vaihtoehtoja laajempi vastausasteikko. Avoimet kysymykset valitsimme tukemaan monivalintakysymysten tarkentamista, sekä mahdollisuutta kertoa tarkemmin tai laajemmin kehitysideoita suhteessa kysyttävään asiaan.

Pyrimme kyselylomaketta laatiessamme heijastamaan kysymyksiä tiedossa olevaan teoriaan. Monialaisen yhteistyön teorian kautta kyselykysymyksiin nousi

teemat kuten yhteistyön merkitys suhteessa opettajan työhön, oppilaiden hyvin vointiin ja yleisesti monialaisen yhteistyön sujuvuuteen. Verkostotyön osa-alueessa nostimme esiin yhteydenpidon, vuorovaikutuksen laadun ja yhteisen tavoiteasettelun teemat.

Kyselylomake jaettiin neljään osaan. Lomakkeeseen tuli 27 kysymystä. Ensimmäisessä osassa kartoitettiin vastaajan taustatietoa, kuten millä statuksella kyselylomakkeen vastaa, millaisessa ryhmässä omassa koulussa toimii ja niin pois päin. Näin saimme tietoa siitä, millaisesta kokemustaustasta ja työelämätilanteesta vastaaja kyselyyn vastaa.

Toisessa osassa kartoitettiin vastaajan tietoja monialaisesta yhteistyöstä ja siitä, kuinka se ilmenee PerhePerjantai –toiminnassa. Monialaisen yhteistyön kysymyksissä aloitettiin kartoittamalla tietääkö vastaaja sen, mitä se juuri tässä kyselyssä tarkoittaa. Tässä vaiheessa kyselyvastaajaa pyydettiin myös pohtimaan sitä, kuinka monialaista yhteistyötä voitaisiin Perheperjantai –toiminnassa kehittää.

Kolmannessa osiossa kysyjää pyydettiin avaamaan tietämystään käytännön verkostotyöstä. Asiaa lähdettiin kartoittamaan samalla kaavalla kuin monialaisen yhteistyön kysymyksissäkin. Verkostotyössä kysyttiin vastaajalta myös sitä, tietääkö hän oman sijoittumisensa PerhePerjantai –verkostossa ja kokeeko hän kyseisen verkoston hyödylliseksi ja tärkeäksi.

Lopuksi annoimme vastaajille mahdollisuuden kertoa avoimesti millaisia kehitysehdotuksia heillä toiminnan suhteen olisi ja kuinka he itse näkevät PerhePerjantai –toiminnan. Vapaa sana -osiossa oli vain yksi avoin kysymys, johon vastaaminen oli vapaaehtoista.

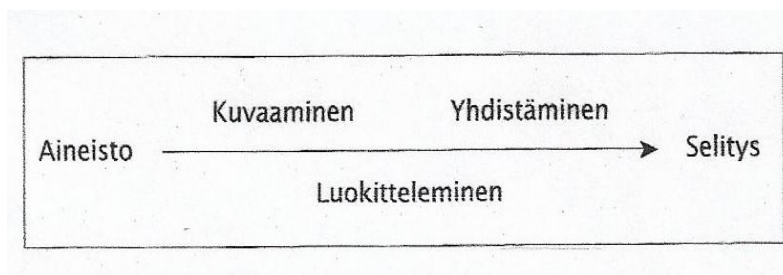
7.6 Aineiston käsittely

Kerätystä aineistosta tehtävä analyysi, tulkinta ja johtopäätöksen ovat tutkimusprosessin keskeisin osa. Nämä kolme muodostavat sen ytimen, johon aiemmin tehty prosessityö on tähdännyt. Kyselylomaketutkimuksessa analysoinnin voi suorittaa aineiston keruun jälkeen. Analysointimenetelmä tulisi valita sen mu-

kaan, mikä sopii tutkimuksen tulosten tarkasteluun ja tutkimuskysymykseen parhaiten. Mitään suoraa linjausta siitä, että laadullisen tutkimuksen tuloksia tulkitaan aina samoin, ei siis ole. (Hirsjärvi ym. 1997, 223.) Opinnäytetyössämme analysoimme aineistoa Google Formsin tekemien diagrammien avulla sekä luokittelemalla avointen kysymysten vastauksia.

Laadullisen analyysin yleisen kuvauksen mukaan ensimmäisenä täytyy tehdä päätös mitä materiaalia aineistosta ottaa mukaan. Se, mistä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita, näkyy tutkimuksen tarkoituksessa ja tutkimusongelmasta tai tutkimustehtävästä. Seuraavaksi aineistoa litteroidaan tai koodataan. Jokainen voi koodata siten, miten parhaaksi näkee mm. koodimerkit ovat kirjoitettuja muistiinpanoja. Koodaamalla kuvataan tekstiä eli voidaan kerätä merkityt asiat yhteen ja erilleen muusta aineistosta. Tämän jälkeen luokitetaan, teemoitetaan tai tyypitetään aineisto. Yksinkertaisempaan aineiston järjestämisen muotona pidetäänkin luokittelua. Viimeisenä vaiheena on yhteenvedon kirjoittaminen. Nämä kaikki edellä mainitut toimenpiteet mahdollistavat analyysin. Vaikka mm. luokittelu ymmärretään useasti varsinaiseksi analyysiksi (tekniikkana), mutta se ei olisi kuitenkaan mahdollinen ilman kahta ensimmäistä vaihetta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91-93.)

Valitsimme opinnäytetyömme tulosten analysointiin vaiheittaisesti etenevän mallin (kuvio 3). Tämä tarkoittaa sitä, että kerätystä aineistosta kootaan kuvaus, jonka jälkeen sitä luokitellaan, jälleen yhdistetään ja lopuksi selitetään, eli tulkitaan tuloksia. (Hirsjärvi ym. 1997, 223.)

Kuvio 3. Analyysi vaiheittaisesta etenemisestä (Hirsjärvi ym. 1997, 218).

Kyselylomake toteutettiin Google Forms-internetkyselynä. Kyseinen kyselylomakemuoto mahdollistaa vastaajien anonyymiteetin sekä suhteellisen helpon aineis-

ton käsittelyn. Google Forms ohjelma laskee ja piirtää vastausten perusteella valmiita diagrammeja ja kuvioita, joista tuloksia on helppo tarkastella. Luimme tarkkaan vastaukset, jonka jälkeen poimimme sieltä oleellisemmat tiedot suhteessa opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Valinnassa pohdimme myös vastausten tuloksia suhteessa toiminnan kehittämiseen. Esimerkiksi kaikki vastaajat olivat kokeneet yhteistyön PerhePerjantai –toiminnan ja koulun välillä hyväksi, jolloin siinä ei noussut kehittämisen kohteita, emmekä näin ollen poimineet sitä tarkempaan analyysiin.

Avointen kysymysten luokittelussa keräsimme yhteen samantyyppiset vastaukset, eli teimme yhdistämistä, ja nostimme niistä esiin useimmin esiin tulleet aiheet ja kehitysideoita. Kehitysideoita nostimme sanatarkalleen esiin, koska se oli myös tutkimuskysymyksissämme.

Luokittelimme vastauksia esimerkiksi siten, millaiset asiat nousivat esille sekä monialaisen yhteistyön kysymyksissä kuin vuorovaikutuskysymyksissäkin. Luokittelimme kysymyksiä myös siten, mistä voitiin tuottaa havainnollistavaa materiaalia, eli diagrammeja. Kaiken tämän prosessoinnin ja auki kirjoittamisen jälkeen, podimme mitkä asiat ovat vaikuttaneet tulosten syntyyn ja kuinka niitä voisi mahdollisesti jatkojalostaa. Tästä muodostui (kuvio 3) kohtaa ”selitys”, joka näkyy opinnäytetyössämme kohdassa johtopäätökset.

7.7 Opinnäytetyön prosessi

Opinnäytetyömme suunnitteluvaiheessa kuuntelimme toimeksiantajan toiveita ja lähdimme pohtimaan teoreettista viitekehystä niistä lähtökohdista. Suunnitteluvaiheessa aloimme kerätä teoretietoa niistä asioista, jotka katsoimme keskeiseksi tutkimuskysymykseen nähden. Teimme myös suunnitelman aikataulusta, vastuualueista ja kokonaisvaltaisesta prosessin etenemisestä. Suunnitteluvaiheessa käytimme hyväksemme opinnäytetyön lukupiirejä, joiden avulla suunnittelua oli helpompaa hahmottaa ja työskentely oli päämäärätietoista. Opinnäytetyö lukupiirit tarjosivat suunnitteluvaiheessa apua aiheen rajaamiseen, keskeisiin teorioihin syventymiseen ja työskentelyn intensiiviseen aloittamiseen.

Suunnitelmavaiheessa pohdimme, että opinnäytetyön haasteeksi muodostuu niukka kyselylomakevastausten määrä. Suunnitelmavaiheessa päädyimme siihen, että pyrimme tekemään kyselylomakkeesta mahdollisimman yksinkertaisen ja selkeän. Kyselymme otos on suhteellisen pieni (14 kpl) ja siksi pohdimme tulosten validiutta silloin, jos vastausten määrä jää esimerkiksi reilusti alle 10 kappaaleeseen.

Suunnitelmavaiheessa laadittua alustavaa aikataulu ja prosessisuunnitelmaa päivitettiin syksyllä 2018. Päivitystä tehtiin sisältöjen ja aikataulujen osalta, jotta toteutusvaihe pääsisi kunnolla alkamaan. Toteutusvaiheessa opinnäytetyön keskeiset teoriat oli jaettu vastuualueisiin, joista tekijät lähtivät etsimään tietoa.

Opinnäytetyömme toteutusvaiheessa teoreettinen viitekehys rajautui ja tarkentui varsin paljon. Tutkimuskysymyksen tarkentuminen helpotti teoriatiedon hakua ja kirjoittamista. Työstövaiheessa opinnäytetyön tekeminen tuntui hetkittäin rasakalta, teoreettisen viitekehysten vaihtumisen vuoksi. Muutosten ja prosessikirjoittamisen myötä työn tarkoitus alkoi selkiintyä, jolloin pääsimme paremmin työstämään myös kyselylomaketta.

Työstövaiheessa kyselylomakkeen tekeminen oli iso osa prosessia. Kyselylomakkeen työstön alkuvaiheessa ajatus kysymyksistä oli selkeä ja yksinkertainen. Tekovaiheessa huomasimme kuitenkin pian, ettei kysymysten lauseasettelu ollut niin yksinkertaista. Monivalintakysymysten luominen tuotti haasteita. Kyselylomake haki lopullista muotoaan suunniteltua pidempään ja aikataulu viivästyi. Siten jouduimme palaamaan hieman taaksepäin suunnittelu vaiheeseen ja pohtimaan aikataulutuksen uudelleen.

Toteutusvaihe alkoi varsinaisesti silloin, kun kyselylomake lähetettiin ja aloimme odottaa kyselyn tuloksia ja niiden analysointia. Kun saimme kyselylomakkeen lähtemään kouluille ja heidän rehtoreilleen, jouduimme pidentämään vastausaikaa, sillä määrä aikaan mennessä olimme saaneet vain 4 vastausta. Tämä taas tiivistä tulosten käsittelyn ja tarkastelun työtahtia, sillä emme halunneet toteutusvaiheen viivästyvän pidemmän vastausajan vuoksi. Toteutusvaiheessa jaoimme

edelleen työtehtäviä tasaisesti ja työskentelimme myös yhdessä. Yhteistyönä tarkastelimme kyselylomakkeen tuloksia ja pohdimme mahdollisia syitä vastausten takana. Kirjoitimme nämä myös kirjalliseen raporttiin.

Työn päättämisen ja arvioinnin vaiheessa kävimme läpi opinnäytetyöprosessia ja sitä, mitä kaikkea olemme tehneet prosessin aikana. Peilasimme taaksepäin jo opittuja asioita ja pohdimme, mihin kaikkeen opinnäytetyöprosessin aikana saanutta oppia voisimme ammentaa. Pohdimme myös asioita, joita olisimme mahdollisesti tehneet toisin. Näihin asioihin kuului syvempi perehtyminen kyselylomakkeen tekemiseen ja pidempi vastausaika. Olisi hyvä myös ollut osata arvioida sitä, kuinka kauan teoreettisen viitekehysten luominen ja tiedonhankinta realistisesti kestävät.

Prosessin päätösvaihe tuntui yhtä aikaa hyvältä sekä haikealta. Työ oli vaatinut meiltä molemmilta paljon ja yhteisen tekemisen aika oli tullut päätökseen. Pyrimme arvioimaan myös toistemme työpanosta ja työn laatua hyvässä hengessä. Molemmat koimme, että työtehtävät oli suoritettu molempien osapuolten toimesta ajallaan ja sovitusta oli pidetty kiinni. Työtehtävät olivat myös jakautuneet tasaisesti ja niistä pystyttiin sopimaan hyvässä hengessä. Yhteistyö prosessin aikana oli luontevaa ja olo oli haikea, kun prosessin päätyttyä yhteiset projektimme päättyivät.

8 Tulokset

8.1 Vastaajien määrä ja taustatiedot

Kyselylomake lähetettiin 14lle koululle. 10 opetushenkilökuntaan kuuluvaa vastasi kyselyyn. Vastaajista suurin osa opetti tai työskenteli pienryhmäopetuksen parissa. Taustatiedoissa olennaisin kysymys koski sitä, millaista tukea vastaajat ovat Per-hePerjantai -toiminnasta saaneet. Kysymys oli avoin, ja puolet vastaajista olivat kokeneet Tikkamäen koulun opettajan sekä osaston lapsen omahoitajan kanssa tehtävän yhteistyön parhaaksi tueksi ja hyväksi koetuksi toiminnaksi.

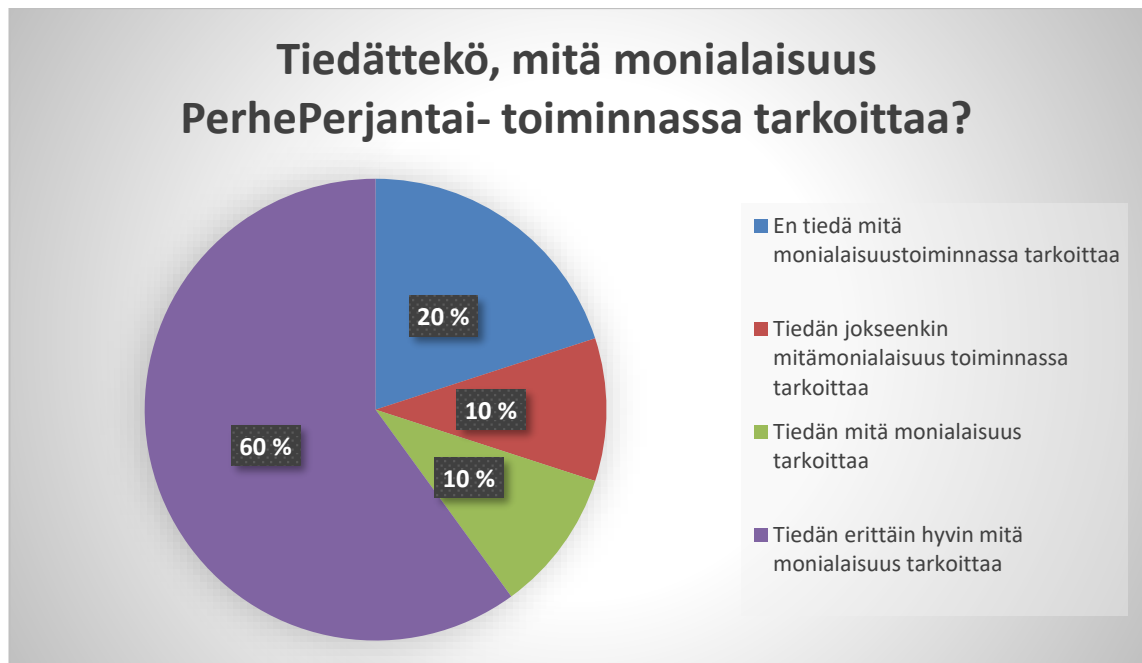
Tiivis yhteistyö puhelimitse ennen oppilaan koulupäivää, koulupäivän suunnittelu (päivän pituus, toiminta ym.).

Lapsen asioista keskustelu.

Hoitajan kanssa keskustelut koulukäynnin yhteydessä.

8.2 Kokemukset monialaisuudesta koulun näkökulmasta

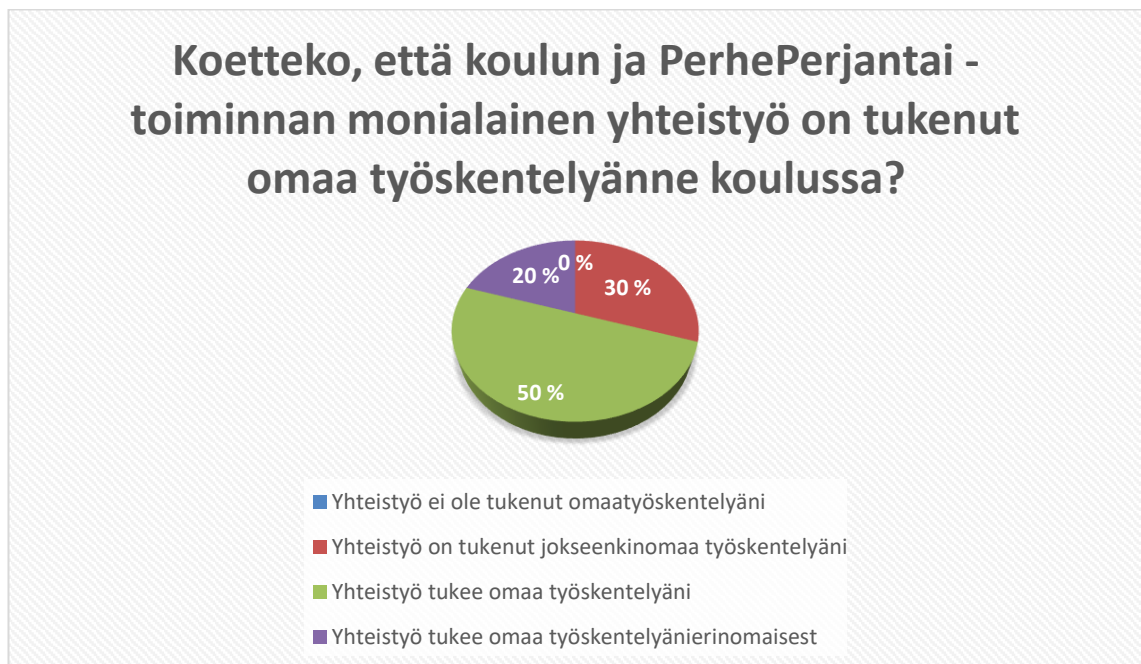
Monialaisesta yhteistyöstä kysyttäessä kuusi vastaajista tiesi, mitä monialainen yhteistyö PerhePerjantai -toiminnassa tarkoittaa, yksi tiesi jokseenkin hyvin, yksi tiesi mitä monialaisuus on ja vain kaksi ei tiennyt. (kuvio 4)

kuvio 4. Vastaajien (n=10) tietämystä monialaisesta yhteistyöstä kartoittava kysymys

Suurin osa vastaajista koki, että **PerhePerjantai -toiminta on edistänyt oppilaiden hyvinvointia**. Vastaajista kahdeksan koki, että toiminta edistää hyvinvointia ja kaksi, että se edistää hyvinvointia erittäin hyvin. Yhdessäkään vastauksessa ei ollut mainittu ”toiminta ei edistä hyvinvointia” tai ”toiminta edistää jokseenkin hyvinvointia”. Monialaisen yhteistyön hyödyt tunnistettiin vastaajien joukossa hyvin.

Seuraavaksi kysyimme koetteko, että koulun ja PerhePerjantai -toiminnan monialainen yhteistyö on tukenut omaa työskentelyänne koulussa. Kaksi vastaajista koki, että **yhteistyö tukee omaa työtä erinomaisesti**, puolet eli viisi vastaajista koki, että monialainen yhteistyö tukee heidän omaa työtään ja kolme vastaajaa koki, että yhteistyö tukee jokseenkin omaa työtä. Kukaan vastaajista ei ollut kokenut yhteistyötä haasteelliseksi (kuvio 5).

Kuvio 5. Vastaajien (n=10) kokemus monialaisen yhteistyön ja sen tuoman tuen suhteesta omaan työskentelyyn.

Seuraavaksi haluttiin tietää, millaista monialainen yhteistyö on ollut. Kahdeksan vastaajan mielestä PerhePerjantai -toiminnan kanssa tehtävä yhteistyö on ollut hyvää ja kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että yhteistyö on erittäin hyvää.

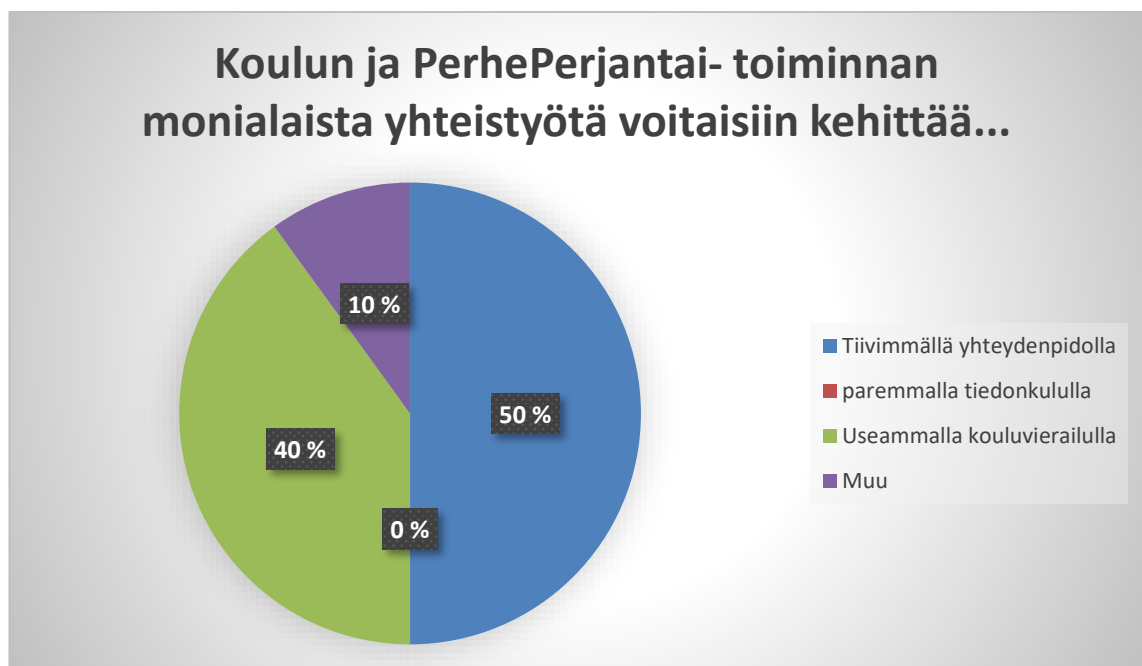
PerhePerjantai -toimintaan kuuluu, että oppilaan koulussa vierailaan seuraamassa opetusta Tikkamäen koulun ja lastenpsykiatrisen osaston henkilökunnan toimesta. **Kaikkien vastaajien mielestä 1-2 henkilöä on hyvä määrä tulla vierailemaan oppitunnilla.** Tätä vastausta vastaajat perustelivat esimerkiksi sillä, että kolme tai suurempi määrä vieraita henkilöitä saavat muut oppilaat ihmettelemään luokassa olevia vierailijoita ja siten arkiset toiminnot ja normaali työskentelytapa häiriintyvät liaksi, jolloin taas läsnäolijoiden havainnot vääristyvät.

Monialaisen yhteistyön kehittämisen parhaaksi vaihtoehdoksi vastaajista puolet eli viisi koki tiiviimmän yhteydenpidon. Vastaajista neljä toivoi useampaa kouluvierailua ja yksi parempaa tiedonkulkua (kuvio 6). Eräs vastaajista oli nostanut esiin hyväksi koetun asian luokan työryhmän tutustumisen osastoon.

Oli todella hyvä, että luokan työryhmä pääsi tutustumaan osastoon.

Opettajat mahdollisuuksien mukaan oppilaan hoidon loppupalaveriin. Tämä on kuitenkin haasteellista opettajille irrottautua omasta työstään.

Opettaja tai joku muu koulun henkilökunnasta voisi osallistua mahdollisuuksien mukaan palaveriin, jotka koskevat kouluun liittyviä asioita.

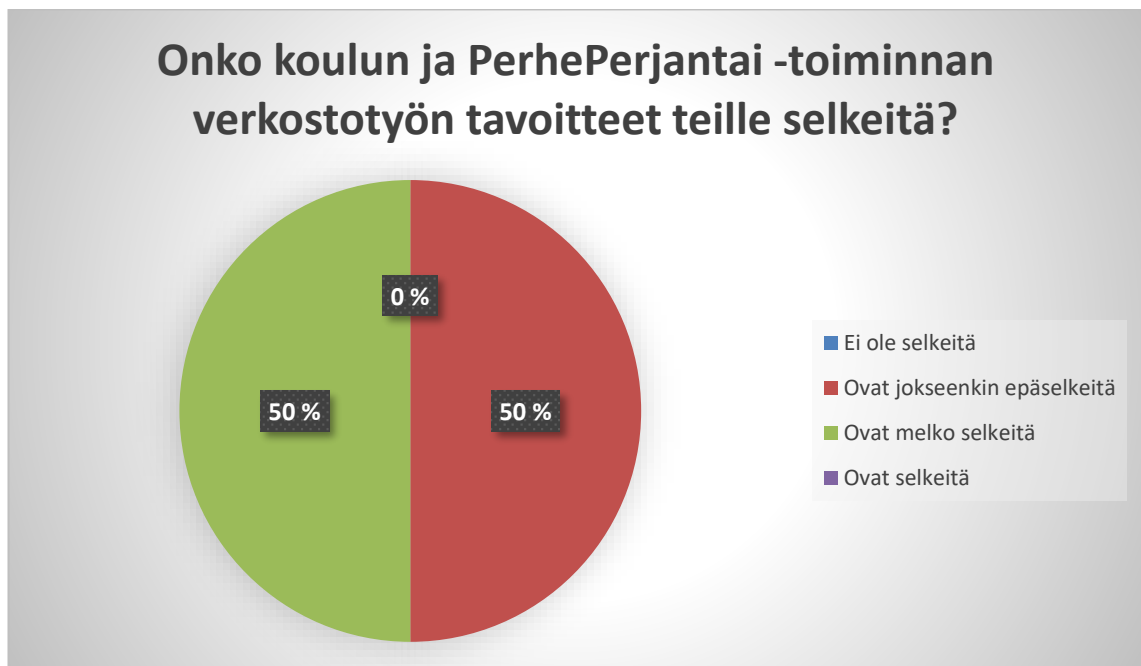
Kuvio 6. Vastaajien toiminnan kehittämisen ehdotukset (n=10).

8.3 Kokemukset käytännön verkostotyöstä koulun näkökulmasta

Verkostotyön osiossa kysyimme vastaajilta, kuinka hyvin he tunnistivat oman paikkansa osana verkostoa ja olivatko heille verkostotyön tavoitteet selkeät. Tarkastellessa koulun roolia osana PerhePerjantai -toiminnan verkostotyötä neljä koki, että se on jokseenkin selkeä. Viiden vastaajan mielestä se on melko selkeä

ja yhden mielestä rooli on erittäin selkeä. **Kukaan vastaajista ei kokenut, että koulun rooli ei olisi selkeä.**

Vastaajista puolet kertoi, että tavoitteet verkostotyön suhteen ovat heille jokseenkin epäselkeitä ja toinen puoli vastasi, että tavoitteet ovat melko selkeitä (Kuvio 7).

Kuvio 7. Vastaajien (n=10) tietämys verkostotyön tavoiteasettelusta.

Käytännön verkostotyön yhteydenpidosta kysyttäessä eräs vastaaja mainitsi yhteistyön Tikkamäen koulun henkilökunnan kanssa. Tämän hän oli kokenut erittäin hyväksi, mutta kertoi vastauksessaan, että yhteydenpitoa itse hoitavan osaston kanssa ei juurikaan ollut. Kun huomioidaan vastaukset osastoyhteistyön kehittämisestä, tämä tukee myös tarvetta sen parantamiseen.

Sairaalakoulun opettajan kanssa aktiivinen yhteydenpito auttoi paljon, itse lastenpsykiatrian osaston vastuuhenkilöiden kanssa yhteydenpito oli niukkaa.

Kunnioitus kaikkia kohtaan.

Erittäin asiantuntevat yhteistyökumppanit, esim. Tikkamäen koulun opettaja ja omaohjaaja, avoin ja tiivis yhteistyö.

Hoitajan kanssa keskustelut koulukäynnin yhteydessä.

Kysyttäessä, millaista vuorovaikutus on ollut. Vastaajien enemmistön mielestä vuorovaikutus koulujen ja lastenpsykiatrisen osaston välillä oli ollut melko laadukasta. Kolmasosa vastaajista oli kokenut vuorovaikutuksen jokseenkin haastavaksi ja yksi oli kokenut, että vuorovaikutus on erittäin laadukasta (kuvio 8).

Kuvio 8. Vastaajien (n=10) mielipide vuorovaikutuksesta koulun ja lastenpsykiatrisen osaston välillä.

Vuorovaikutusta edistävinä tekijöinä vastaajat olivat maininneet kiireettömän kohtaamisen PerhePerjantai –toiminnan henkilökunnan kanssa sekä ammattitaitoisen henkilökunnan. Yksi vastaajista oli maininnut henkilökunnan helposti lähestyttävyyden erittäin suureksi vuorovaikutusta edistäväksi tekijäksi.

Aikaa jutella rauhassa.

Ammattitaitoinen henkilökunta.

Hoitaja mukana koulukäynneillä, jolloin voidaan kasvotusten puhua asioista.

Helppo lähestyä ja keskustella asioista hoitohenkilökunnan kanssa.

8.4 Kehittämisideat PerhePerjantai -toimintaan

Kysyttäessä koulun roolia osana PerhePerjantai -toiminnan verkostotyötä.

Suurin osa vastaajista halusi kehittää koulun roolia osana PerhePerjantai -toimintaa selkeämmällä informaatiolla, yksi tarkemmalla tavoitteiden asettelulla ja kaksi tarkemmalla odotusten avaamisella.

Kyselylomakkeen vastauksista ilmeni neljä kehitysideaa, jotka olivat verkostotyön tavoitteiden selkiyttäminen, osastovierailu, tiiviimpi palaveriinkin osallistuminen ja yhteydenpito. Vastausten perusteella epäselkeys luo epävarmuutta ja häiritsee toiminnan sujuvuutta. Kolme vastaajaa toi esille toiveen osallistumisesta lapsen aloitus- ja lopettamispalaveriinkin. Se auttaisi tuomaan esille koulun näkökulmaa oman lähiopettajan välityksellä.

Aloitus- ja lopetuspalaveriinkin lähikoulun edustajat mukaan.

Selkeys ketkä ovat verkoston jäseniä ja kuka verkostoa vetää.

Vastauksissa nousi esiin myös toive osastovierailusta. Vastauksista ilmeni, että osastokäynti voisi selkeyttää opettajien tietoutta PerhePerjantai -toimintaa kohtaan ja tuoda lisäarvoa sitä kautta lapsen kohtaamiseen ja omaan opetukseen. Tällöin opettaja voisi tavata hoitavaa henkilökuntaa, joka edesauttaisi vastaajien mukaan yhteistyötä.

PerhePerjantai -toimintaa voisi vastaajien mukaan kehittää myös tiiviimmällä yhteydenpidolla. Vastaajat toivat avoimissa kysymyksissä esille sen, että useammat kouluvierailut ja jo aiemmin mainittu osallistuminen palaveriinkin edesauttaisi laadukasta yhteistyötä.

9 Johtopäätökset

Opinnäytetyömme keskeiset tutkimuskysymykset koskivat koulujen näkökulmaa monialaiseen työskentelyyn sekä kehittämisideoihin. Muodostimme kyselylomakkeeseen näiden kahden teeman pohjalta kysymykset, joilla saatiin olennainen tieto koskien monialaista yhteistyötä, verkostotyötä ja kehittämisideoita.

Kyselylomakkeen tulokset katsottiin varteenotettavaksi tiedonkeruiksi sillä perusteella, että kymmenen vastausta oli kokonaisotannasta noin 70%. Kouluja, jotka ovat mukana PerhePerjantai –toiminnassa, on suhteellisen vähän. PerhePerjantai –toimintaan lukeutuu vain 2-3 lasta kerrallaan, osaston ollessa 8-paikkinen. Silloin ei yhteistyökoulujen lukumäärä nouse korkeaksi. Lisäksi sama lapsi voi olla osastojaksolla kahdeksasta viikosta useisiin kuukausiin, jolloin yhteistyö- opettajat eivät sinä aikana vaihdu. Kyselylomakkeen otanta on sen tavaliseen käyttötarkoitukseen nähden pieni. Tämä tuli huomioida esimerkiksi tulosten tulkinnassa, jolloin esimerkiksi puolet vastaajista on todellisuudessa viisi henkilöä.

Tulosten perusteella monialaisen yhteistyön tarkoitus ja toimintamalli on onnistuttu esittelemään PerhePerjantai -toiminnan osalta hyvin yhteistyötahoille. Tulosten pohjalta voidaan karkeasti arvioida, että 70 % yhteistyötä PerhePerjantai -toiminnan kanssa tehneistä kouluista ovat kokeneet monialaisen yhteistyön tärkeäksi ei ainoastaan oppilaansa kohdalla vaan myös oman työn tekemisen ja laadun kannalta. Monialaisen yhteistyön onnistumisen keskiössä onkin usein se, että toimija kokee työstään merkityksellisyyttä ja onnistumista (Rekola 2008, 16.) Opettajan ensisijainen tarkoitus on opettaa, eikä hänen odoteta olevan lapsen hoitaja tai terapeutti (Puustjärvi 2018). Kyselylomakkeen vastuksista kuitenkin voidaan todeta, että monialainen yhteistyö palvelee myös opettajan ammattitaitoa kohdata psyykkisesti oireileva lapsi ja opettaa häntä vieläkin paremmin.

Järvensivu (2016) kertoo tekemillään opetusvideoilla, että verkostotyön keskeinen elementti on tavoitteiden asetteleminen. Järvensivu (2016) mukaan selkeiden tavoitteiden puuttuessa, työntekijät eivät löydä rooliaan verkostossa, jolloin yhteistyö voi häiriintyä. PerhePerjantai –toiminnan yhteistyökoulut vastasivat kyselyssä, että tavoitteet suhteessa verkostotyöhön eivät olleet heille selkeitä. Käytännön verkostotyön osiossa kysyimme vastaajilta, kuinka hyvin he tunnistivat

oman paikkansa osana verkostoa ja olivatko heille verkostotyön tavoitteet selkeät. Oman paikan ja roolin tunnistaminen verkostotyössä on erittäin keskeistä sen onnistumisen kannalta (Järvensivu, 2016). Kyselylomakkeen tulokset osoittavat, että yhteistä tavoiteasettelua ei ole joko tehty tai se on verkostotyöhön osallistujille epäselvä.

Pohdimmekin, että tästä tavoitteen asettelemisen teemasta on hyvä jatkaa PerhePerjantai -toiminnan kehittämistä edelleen toimivammaksi ja ehkä myös osallistavammaksi. Aiemmassa monialaisuuteen liittyvässä kysymyksessä ilmeni tarve tiiviimpään yhteistyöhön. Yhteisellä ja osallistavalla tavoitteen asettelulla sekin voisi edistää ja kehittää aidosti toimintaa monella eri osa-alueella.

Paneuduimme työn alkuvaiheessa niihin syihin, miksi PerhePerjantai –toiminta on lasten kannalta tärkeää. Monialaisen yhteistyön ja hyvin toimivan verkostotyön kautta tehtävä työ perheiden ja lasten hyväksi on oleellista ennen kaikkea lapsille itselleen, mutta myös sidosryhmille. Sidoryhmillä voi tässä yhteydessä tarkoittaa lapsen kotikoulua, kaveripiiriä ja perhepiiriä. Käytöshäiriöisesti oireileva lapsi voi olla ympäristölleen raskas ja manipuloiva monessakin mielessä, ja siksi on tärkeää, että lapsi saa asianmukaisen hoidon ja yhteistyön avulla toimivan arjen (Puustjärvi ym. 2017).

Tarkastellessamme kyselylomakkeen tuloksia, kävi ilmi, että PerhePerjantai –toimintaan osallistuneiden opettajien mielestä toiminta tuki sekä lasta itseään, opettajan valmiuksia opettaa ja kohdata lapsi sekä kehitti ryhmätoimintaa luokassa. Tiivis yhteistyö mahdollistaa käytöshäiriöiden lieventymistä ja mahdollisesti jopa poistumista. PerhePerjantai –toimintaa siis kannattaa ylläpitää ja edelleen kehittää monestakin hyvinvointiin liittyvästä syystä. Lapsen hyvinvointi on luonnollisestikin yhteistyön keskiössä, mutta lisäksi se kehittää myös sidoryhmien toimintaa ja ymmärrystä suhteessa lapseen ja hänen tilanteeseensa. (Kiilakoski 2015.)

Vastaajista kolmasosa koki vuorovaikutuksen lastenpsykiatrisen osaston kanssa jokseenkin haastavaksi. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, ettei yhteistä aikaa kokonaisvaltaiselle keskustelulle ole. Ajan puute taas johtuu usein resurssipulasta.

Opettajat eivät puolestaan pääse osallistumaan hoidollisiin palavereihin, vaikka vastaajista suurin osa sitä olisi toivonutkin. Arvostava kohtaaminen, laadukas vuoropuhelu ja kuulluksi tulemisen kokemus edesauttavat positiivisen vuorovai-
kutuksen syntymistä silloinkin, kun aika on rajallista ja resurssit pieniä (Ojala, 2017, 29). Opettajien osallistuminen hoidollisiin palavereihin on kuitenkin lapsen huoltajien päätettävissä oleva asia, joka tulee muistaa PerhePerjantai –toimintaa kehitettäessä. Ei siis voida automaattisesti ajatella, että opettajat voisivat vain paremman verkostotyön onnistumisen näkökulmasta suoraan osallistua lasten palavereihin, jotka toteutuvat lastenpsykiatrisella osastolla. Tulee kuitenkin huomioida myös se, että lastenpsykiatrisen osaston saama tieto yhteistyö koululta on lapsen hoidon kannalta erittäin tärkeää, jolloin tätä tiedonvaihtoa tulisi olla, vaikka se ei tapahtuisi palaverien muodossa (Puustjärvi 2018).

Kehitysehdotuksissa nousi keskeiseksi lapsen näkökulma. Ennen toiminnan muuttamista on olennaista pohtia, ovatko nämä keinot sellaisia, jotka aidosti edesauttavat lasta saamaan parasta mahdollista hoitoa, koulutusta ja huolenpitoa, vai ovatko nämä keinoja lisätä aikuisten toimijoiden välistä byrokratiaa. Toiminnan kehittämisen kannalta olennaista on pohtia myös sitä, kuinka oleellista heidän hoitonsa onnistumisen kannalta esimerkiksi tiiviimpi yhteydenpito koulun ja lastenpsykiatrisen osaston välillä on ja kuinka sen voisi käytännössä toteuttaa.

10 Pohdinta

Opinnäytetyön rakentuessa yhdeksi suureksi kokonaisuudeksi havainnoimme, kuinka tärkeää monialainen yhteistyö ylipäättään työskentelyssä on. Opinnäytetyömme tarkentuessa koulujen näkökulmaan huomasimme, kuinka laajasti sillä saralla monialaisuus korostuu. Tämän totesimme tutustuessamme esimerkiksi erilaisiin oppilashuoltoryhmiin. Verkostotyön tavoitteellisuus korostuu myös koulumaailmassa, varsinkin PerhePerjantai –toiminnan kaltaisissa työskentely tilanteissa.

Kyselylomakkeen tuloksia tarkastellessamme pohdimme, että emme olleet yksin ajatustemme kanssa, vaan myös vastaajat olivat samaa mieltä. Yhteistyön merkitys korostui myös vastauksissa, ja niistä heijastui myös se, kuinka tärkeää toimiva vuorovaikutus toimijoiden välillä on. Yhteinen tavoiteasettelu parantaa työskentelyä silloin, kun kyseessä on useista toimijoista syntyvä koalitio.

Opinnäytetyömme keskiöön nousi ajatus erittäin tiiviistä yhteistyöstä PerhePerjantai –toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden välillä. Näin saavutetaan kaikkien sosiaalialalla työskentelevien keskeinen tavoite eli lapsen edun edistäminen realistisesti ja käytännöntasolla.

10.1 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Laadullisessa tutkimuksessa on syytä erottaa toisistaan havaintojen luotettavuus ja niiden puolueettomuus. Tutkijan täytyy kuulla ja ymmärtää tiedonantajaa itsenään eikä antaa esim. uskonnon vaikuttaa siihen, mitä kuulee tai havainnoi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 159-160.) Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus on tutkijan arvioinnin ja näytön varassa. Tutkijan rooli on merkittävä, sillä hän päättää ketä tutkitaan, mitä kysytään tai ei kysytä ja miten kerätty tieto analysoidaan. Tutkimusprosessi pitää toteuttaa tieteen sääntöjen mukaisesti. (Kananen 2014, 146-151.) Teimme asianmukaiset sopimukset toimeksiantajan kanssa. Opinnäytetyössämme oli tärkeää huolehtia hyvin tietosuojasta. Kaikki vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti ja täysin anonymisti.

Tutkimuksen eettiset vaatimukset voidaan jakaa kolmeen osaan: tutkimusaiheen valintaan, tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden kohteluun ja epärehellisyyden välttämiseen kaikilla osa-alueilla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 26-27.) Opinnäytetyömme idea tuli toimeksiantajalta harjoittelun yhteydessä. Toimeksiantajan mielestä aiheesta oli perusteltua saada näkyviin myös koulujen näkökulma. Aiemmin aiheesta tehty opinnäytetyö oli perheen näkökulmasta katsottuna. Tietosuoja, luotettavuuden ja läpinäkyvyyden kannalta katsoimme parhaaksi lähestyä suoraan koulujen rehtoreita. Rehtorit jakoivat edelleen kyselylomakkeen linkin asianomaiselle opettajalle. Vastaaminen oli täysin vapaaehtoista eikä opinnäytetyön tekijöille missään vaiheessa käynyt ilmi kuka vastasi ja mistä

koulusta. Lähdeviittaukset teimme sääntöjen mukaisesti ja kiinnitimme erityistä huomiota tulosten esittämiseen ja raportointiin.

Luotettavuutta käsitellään usein validiteetin kautta eli tutkimuksessa on tutkittu sitä mitä on luvattu ja rehabiliteetin eli tutkimustulosten toistettavuuden kautta. Käsitteitä on kritisoitu laadullisen tutkimuksen piirissä siksi, koska ne vastaavat määrällisen tutkimuksen tarpeita. Monissa laadullisen tutkimuksen oppaissa on ehdotettu, että käsitteet hylättäisiin tai korvattaisiin laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa. Tärkeintä on se, mikä sisältö sanoille annetaan. (Tuomi ym. 2018, 160-161.)

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on hyvä muistaa, että tulokset eivät saa olla sattumanvaraisia vaan niiden pitää olla tarkkoja. Tulokset voivat olla sattumanvaraisia, jos otosryhmä on pieni ja varsinkin kyselytutkimuksessa tutkijan on huomioitava lomakkeiden lopullinen palautusten määrä. Tieteellisiä tutkimuksia ei myöskään pidä yleistää koska tutkimuksen tulokset eivät välttämättä päde toisaalla ja otoksen pitää edustaa koko tutkittavaa joukkoa. (Heikkilä 2014, 28.)

Erittäin tärkeää on huolehtia siitä, ettei kenenkään yksityisyyttä, liike- tai ammatillisaisuutta vaaranneta. Lähtökohtana on yksilöiden ja yritysten tietosuojat. Periaatteena on, että tilastoyksikköä koskevia tietoja ei luovuteta tiedon käyttäjille tunnistettavissa muodoissa. (Heikkilä 2014, 29.) Kyselylomakkeen nimettömyys toi mielestämme turvaa myös vastaajille, jolloin heidän vastauksiinsa ei sisältyisi estoja tai ennakkoluuloja kuten olisi voinut käydä, jos tiedonkeruun menetelmä olisi valittu esimerkiksi haastattelu.

Tutkimuseettisiä näkökulmia tulee punnita silloin, kun tutkimuksessa käytetään kyselytutkimusta ja sitä kautta lomakesuunnittelua. On tärkeää, että kysyjä pystyy tunnistamaan tutkimuksen haasteet ja pystyy huomioimaan ne toteuttaessaan kyselylomaketta ja tulkitessaan niistä saamiaan tuloksia. (KvantiMOTV 2010.)

10.2 Oppimiskokemuksemme ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyömme ensimmäinen idea syntyi jo asiakastyön harjoittelun aikana. Tuolloin ajatus oli tehdä opinnäytetyötä yksin, mutta prosessin edetessä tote-

simme, että työ on laadultaan parempi, jos sen tekee parityönä. Parityön tekeminen onnistui mielestämme hyvin, sillä jaoimme avoimesti ajatuksia ja jaoimme työtehtäviä tasapuolisesti. Suurin oppimiskokemus syntyi yhteistyön syvenemisestä ja sen harjoittamisesta. Opimme kuuntelemaan toisiamme ja tukemaan toinen toistamme kummankin vahvuuksien kautta.

Kyselylomakkeen laadinta oli meille suurin oppimiskokemus. Työn alkaessa pohdimme, että kyselylomake on suhteellisen helppo laatia mutta kun syvennyimme aiheen teoriaan, huomasimme että lomakkeen laadinta vaatii enemmän aikaa ja panostusta, kun olimme ajatelleet. Pohdimme kysymysten asettelua ja niiden määrää. Avointen kysymysten suhde suljettuihin kysymyksiin muokkautui useita kertoja matkan varrella. Opimme, että lomaketta laatiessa tulee huomioida useita eri tekijöitä, kuten kieliasu, kysymyksen asettelu ja -määrä, sekä vastaajan taustatiedot.

Opinnäytetyön prosessin aikana opimme myös paljon teoria tietoa yhteistyön eri muodoista. Samankaltaiset käsitteet, jotka kuitenkin tarkoittivat erilaisia yhteistyön muotoja, aukenivat meille paremmin. Verkostotyön laaja-alaisuus ja siihen liittyvät erilaiset teoriat ja prosessit olivat meille uutta tietoa, jota nyt pystymme hyödyntämään omassa arjen työssä ja tulevaisuudessa. Totesimme, että itse PerhePerjantai –toiminnasta teoria tietoa on vain vähän saatavilla. Taustatietoa etsiessämme huomasimme myös sen, kuinka suhteellisen uniikista toiminnasta on kysymys, sillä tietoa muilla paikkakunnilla tehtävästä vastaavanlaisesta työstä ei juurikaan löytynyt muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta.

Ammatillisesti kasvoimme koko prosessin ajan. Suurin kasvu tapahtui kuitenkin epävarmuuden sietämisen saralla. Prosessi eteni hitaammin kuin olimme ajatelleet ja se sai aikaan turhautumista. Pystyimme kuitenkin sopeutumaan tilanteeseen toisiamme tukien ja vertaistukea hakien. Työelämässä epävarmuuden sietokyky on erittäin tärkeä taito, jota on hyvä kehittää koko ajan.

Ammatillisen kasvun kehittyminen näkyi myös prosessikirjoittamisen oppimisena. Aluksi hahmottelimme teoriapohjan perhetyön näkökulmasta, jolloin teoreettinen viitekehys sisälsi pääosin tietoa perhetyöstä ja lapsilähtöisyydestä. Prosessin

edetessä, kyselylomakkeen tekemisen aloittamisen myötä totesimme kuitenkin näkökulman olevan haasteellinen suhteessa tutkimuskysymykseen. Meidän piti tehdä erittäin paljon työtä siinä, että ymmärsimme ottaa teoriaan mukaan koulun näkökulman suhteessa kaikkeen muuhun teoriaan. Esimerkiksi kirjoitimme monialaisesta yhteistyöstä koulun näkökulmasta ja niin edelleen. Tämä prosessikirjoittamisen antama ammatillinen kasvu näkyi näkökulmien laajentumisena ja ymmärryksen lisääntymisenä.

10.3 Hyödynnettävyys ja jatkotutkimusideat

Lastenpsykiatrian osaston PerhePerjantai -toiminta voi kehittää toimintaansa opinnäytetyöstämme saatujen tulosten perusteella ja nimenomaan koulujen näkökulmasta katsottuna. PerhePerjantai -toiminnasta voitaisiin tehdä esite, missä kerrottaisiin toiminnasta koulujen henkilökunnalle. Esitteessä voisi olla listattuna toiminnan pääperiaatteet, toiminnan muodot ja yhteistyötahot. Se olisi tiivis tietopaketti, joka aukaisee opettajalle hieman sitä, miksi hän on tässä hetkessä tekevässä monialaista verkostotyötä lasten psykiatrisen poliklinikan kanssa. Mielestämme tämä selkeyttäisi PerhePerjantai -toiminnan perusajatusta koulujen henkilökunnalle. Näin opettajan tai muun henkilökunnan edustajan olisi tarvittaessa helpompi ottaa yhteyttä PerhePerjantai -toiminnassa työskentelevään työntekijään. Esitteen voisi toteuttaa esimerkiksi toiminnallisena opinnäytetyönä.

Jatkotutkimuksena voisi myös testata sitä, kuinka kehitysideoiden käyttöönotto edistää PerhePerjantai -toimintaa. Esimerkiksi jos PerhePerjantai -toimintaan liittyvissä palavereissa huomioidaan paremmin koulujen edustus ja jos osaksi toimintaa lisätään selkeät tavoitteet, sekä vierailu lastenpsykiatrisella osastolla. Näiden lisäysten käytännön vaikutuksia voitaisiin tutkia esimerkiksi uudella kyselylomakkeella tai opettajien haastatteluilla.

Lähteet

- Becker-Weidman, A. & Shell, D. (toim.) 2008. Auta lasta kiintymään. Vuorovai-
kutteinen kehityspsykoterapia traumaperäisen kiintymyshäiriön hoi-
dossa. Tampere: Esa Print Oy.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo. Edita Publishing Oy.
- Hirsjärvi S, Remes P. & Sajavaara P. 1997. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna:
Kariston Kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä.
Gummerus Kirjapaino Oy.
- Huttunen, M. 2017. Lääkärikirja Duodecim. Lasten ja nuorten käytöshäiriö.
[http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.plain?p_sovel-
lus=TK&p_artikkeli=dlk00382](http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.plain?p_sovel-lus=TK&p_artikkeli=dlk00382) 13.6.2018.
- Ihalainen, J. & Kettunen, T. 2007. Turvaverkko vai trampoliini sosiaaliturvan
mahdollisuudet. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Isoherranen, K., Rekola, L. & Nurminen, R. 2008. Enemmän yhdessä -moniam-
matillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY oppimateriaalit Oy.
- Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2012. Per-
heen parhaaksi. Perhetyön arkea. Porvoo. Bookwell Oy.
- Järvensivu, T. Verkostokehittäminen. 2015. Linked In.
[https://www.slideshare.net/Socca_osaamiskeskus/verkostoke-
hittminen-timo-jrvensivu-432015](https://www.slideshare.net/Socca_osaamiskeskus/verkostoke-
hittminen-timo-jrvensivu-432015) . 28.10.2018.
- Järvensivu, T. 2016a. Verkostotyön kehittäminen kouluissa – osa 1. Helsingin
opetusvirasto. <https://www.youtube.com/watch?v=w8uH-cJypss> .
28.10.2018.
- Järvensivu, T. 2016b. Verkostotyön kehittäminen kouluissa – osa 2. Helsingin
opetusvirasto. <https://www.youtube.com/watch?v=YY6mhjQxpvq> .
28.10.2018.
- Järvensivu, T. 2016c. Verkostotyön kehittäminen kouluissa – osa 3. Helsingin
opetusvirasto. <https://www.youtube.com/watch?v=qJxjBPPSITc> .
28.10.2018.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitati-
ivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkea-
koulu: Juvenes Print.
- Kananoja, A., Lähteinen M., Marjamäki P. (toim.) Sosiaalityön käsikirja. 2017. Prin-
ton, Tallinna: 2017. Hämeen-Anttila L. Lasten ja perheiden sosiaali-
palvelut. 216-225.
- Kempainen, P. 2000. Lasten ja nuorten tunne-elämän häiriöt. Vantaa: Kustan-
nusvalmennus P. & K. Oy.
- Kiilakoski T. 16.2.2015. Koulu on enemmän.
Nuorisotutkimusverkosto, Jyväskylä. 15.06.2018
[https://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=9&ved=0ahUKEwjm7Ju_jtbbAhWQ0aYK-
HZaRC4EQFghqMAg&url=http%3A%2F%2Fwww.avi.fi%2Fdocu-
ments%2F10191%2F3157574%2FTomi%2BKiiila-
koski%2C%2520Koulu%2Bon%2Be-
nem%25C3%25A4n%2F60cb9bb9-4b8f-47e1-b3d6-
0353ea85d890&usq=AOvVaw35PpMTa6jvtUc00J45ogBb](https://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=9&ved=0ahUKEwjm7Ju_jtbbAhWQ0aYK-HZaRC4EQFghqMAg&url=http%3A%2F%2Fwww.avi.fi%2Fdocu-
ments%2F10191%2F3157574%2FTomi%2BKiiila-
koski%2C%2520Koulu%2Bon%2Be-
nem%25C3%25A4n%2F60cb9bb9-4b8f-47e1-b3d6-
0353ea85d890&usq=AOvVaw35PpMTa6jvtUc00J45ogBb)
- Koskinen, M. & Sourander, A. 2016. Lastenpsykiatrinen osastohoito ja

- tutkimus. Teoksessa: Kumpulainen, K., Aronen, E., Ebeling, H., Laukkanen, E., Marttunen, M., Peura, K. & Sourander, A. (toim.) Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Tallinna: Primon. 668-671
- KvantiMOTV. 2010. Kyselylomakkeen laatiminen. Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto, Menetelmäopetuksen tietovarasto. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html> 03.09.2018.
- Lehtinen, J. 2017. Moniammatillisen asiakasohjauksen lähtökohtia. Teoksessa: Lehtinen, J. (toim.) Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveyshuollossa. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.
- Mönkkönen, K. 2018. Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Tallinna: Printon Trukikoda.
- Mäkelä, J. 2009. Lastenpsykiatrin tervehdys: Lapsen kehityksen tukeminen hänen kehitysympäristöissään. Teoksessa Ikonen, O. & Krogerus, A. (toim.) Ainutkertainen oppija. Erilaisuuden ymmärtäminen ja kohtaaminen. Juva: WS Bookwel Oy. 7-9.
- Määttä, P. & Rantala, A. 2016. Tavallisen erityinen lapsi. Onnistuneen yhteistyön arvoitusta ratkomassa. Juva. Ps-kustannus
- Nuorten mielenterveystalo.fi. Verkostotyö. Helsingin yliopistollinen sairaala. https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/hae_neuvoja_ja_apuja/apu_kaytannossa/Pages/verkostotyö.aspx 28.10.2018.
- Nuorisotyön tallentaja. Nuoperi. 2018. Monialainen (yhteistyö). 15.06.2018 <http://www.nuoperi.fi/sanasto2.php?id=14>
- Ojala, T. 2017. Kun perusopetuksen oppilaat oireilevat psyykkisesti. Opettajien kokemuksia. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta. <https://www.emmaelias.fi/wp-content/uploads/2017/03/vaitos.pdf>. 3.10.2018.
- Opinnäytetyön ohjaajan käsikirja. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. 2018. https://www.google.fi/search?q=opinn%C3%A4ytety%C3%B6prosessi&rlz=1C1GCEA_enFI812FI812&source=inms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjumruAg_ndAhUKhi-wKHxV7A8gQ_AUIDigB&biw=1680&bih=939#imgrc=u0zwu_u4NKiF5M: 9.10.2018
- Parikka, J., Halonen-Malliarakis, N. & Puustjärvi, A. 2017. Vaikeudesta voimaksi. Neuropsykiatriset häiriöt ja niiden huomioiminen koulussa. Oy Finnlecture Ab. Helsinki.
- Peltonen, H. 2005. Kodin ja koulun yhteistyö. Teoksessa Peltonen, H. (toim.) Opiskelun tuki esi- ja perusopetuksessa. Saarijärvi. Saarijärven Offset Oy. 16-39.
- Perusopetuslaki 21.8.1998/628
Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä. 2018.
Lastenpsykiatrian poliklinikka. <http://www.pkssk.fi/lasten-psykiatria> 21.11.2018
- Pesäpuu ry. 2014. Sijoitettu lapsi koulussa. Pesäpuu ry. <http://sijoitettulapsikoulussa.fi/> . 28.10.2018
- Puustjärvi, A. 2017 Koulukuntoisuus. Teoksessa Pihkala, J., Lamberg, K. & Ojala, T. (toim.) Vaativan erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa. Kehittämissuunnitelman loppuraportti. Opetus- ja kulttuuri ministeriö. 38-41. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80629/OKM_34_2017.pdf. 3.10.2018.

- Puustjärvi, A. 2018. Lasten- ja nuorisopsykiatrisen hoidon ja koulutoimen yhteistyö – näkökulma hoidon puolelta. http://www.joen-suu.fi/documents/11127/1266672/AnitaPuustjarvi_151114.pdf/9a37bfff-77a4-47a7-8f90-2b79cc2d14e3. 9.9.2018.
- Puustjärvi A, Repokari L. 26.5.2017. Lasten käytöshäiriöihin tulee puuttua ajoissa. Lääkärilehti. <https://www.laakarilehti.fi/tieteessa/katsausartikkeli/lasten-kaytoshairioihin-tulee-puuttua-ajoissa/?pub-lic=0a34f8bb355a519541d62d6aa8f29986> 21.11.2018
- Reijonen M, toim. Voimaa perhetyöhön. 2005. Otavan kirjapaino oy, Keuruu. Uusimäki M. Perhetyö palvelujärjestelmässä. 17-38.
- Seikkula, J.&Arnkil, T-E. 2009. Dialoginen verkostotyö. Helsinki: Esa Print Oy.
- Sirola L. 2005. Kuntouttava arki lapsen tueksi. Jyväskylä University printing house, Jyväskylä 2008. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/18788/9789513933258.pdf> 03.09.2018
- Soisalo, R. 2012. Särkyvä mieli – lasten ja nuorten psyykinen oireilu. Tallinn: As printon Trukikoda
- Sourander, A. & Aronen, A. 2017. Lastenpsykiatria. Teoksessa Lönnqvist, J., Henriksson, M., Marttunen, M., Partonen, T. (toim.) Psykiatria. Tallinna: Printon. 619-651.
- Taipale, M. 1998. Lasten mielenterveystyö. Porvoo: WSOY-kirjapainoyksikkö. Terveystyö ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Monialainen yhteistyö. 15.06.2018. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/palvelutarpeen-arviointi-ja-asiakkuus/monialainen-yhteistyö>
- Tampereen ammatillinen opettaja korkeakoulu. Tablaajat 2015. <https://docplayer.fi/67713085-Tablaajat-2015-anu-heli-nanna-sonja-outi-janne-mitka-ovat-verkostotyön-periaatteet-ja-toimintatavat.html> 15.6.2018.
- Toikko T, Rantanen T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Yy – Juvenes Print.
- Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Vilko-Riihelä, A. 1999. Psykye - psykologian käsikirja. Porvoo: WSOY-kirjapaino yksikkö.
- Virtanen, P. 2009. Oppilaistaan huolehtiva koulu. Teoksessa Ikonen, O. & Krogerus, A. (toim.) Ainutkertainen oppija. Erilaisuuden ymmärtäminen ja kohtaaminen. Juva: WS Bookwel Oy. 236-241.

Arvoisa Rehtori

Olemme Karelia-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita. Teemme opinnäytetyötä Siun Soten lastenpsykiatrian klinikalle.

Opinnäytetyömme tavoitteena on monialaisen yhteistyön kehittäminen, jota lähestymme koulujen näkökulmasta lastenpsykiatrian osaston PerhePerjantai -toiminnassa.

PerhePerjantai -toiminta on yksi osa lastenpsykiatrian monialaista toimintaa. Tavoitteena on saada perhe kokonaisuudessaan sekä lapsen luontainen elämänpiiri vahvemmin mukaan hoidon suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä osaston kanssa. Perjantaisin lapsi on hänen omassa kotikoulussaan ja lapsen koulupäivä suunnitellaan aina yksilöllisesti. Koulussa lapsen tukena on Tikkamäen koulun opettaja ja osastolta vastuuhoitaja sekä tarvittaessa psykologi tai toimintaterapeutti.

Keräämme opinnäytetyön aineiston kyselyn avulla. Kyselyn tarkoituksena on saada koulujen kokemuksia sekä kehittämisideoita lastenpsykiatrian osastolla toimivasta PerhePerjantai -toiminnasta.

Toivoisimme, että välittäisitte tämän kyselyn sille opettajalle, joka on tehnyt yhteistyötä lastenpsykiatrisen osaston kanssa PerhePerjantai -toiminnassa.

Jos teillä on mitä tahansa kysyttävää asiasta tiimoilta, vastaamme mielellämme kysymyksiinne.

Yhteistyöstä kiittäen

Anita Ikonen, anita.ikonen@edu.karelia.fi

Tiina Mikkonen, tiina.mikkonen@edu.karelia.fi

Karelia-ammattikorkeako

Monialainen yhteistyö PerhePerjantai -toiminnassa

Kysely lasten psykiatrian osaston PerhePerjantaina -toiminnan toimivuudesta yhteistyö kouluille.

Arvoisa opettaja

Olemme Karelia-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita. Teemme opinnäytetyötä Siun Soten lastenpsykiatrian klinikalle. Opinnäytetyömme tavoitteena on monialaisen yhteistyön kehittäminen, jota lähestymme koulujen näkökulmasta lastenpsykiatrian osaston PerhePerjantai -toiminnassa. PerhePerjantai -toiminta on yksi osa lastenpsykiatrian monialaista toimintaa. Tavoitteena on saada perhe kokonaisuudessaan sekä lapsen luontainen elämänpiiri vahvemmin mukaan hoidon suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä osaston kanssa. Perjantaisin lapsi on hänen omassa kotikoulussaan ja lapsen koulupäivä suunnitellaan aina yksilöllisesti. Koulussa lapsen tukena on Tikkamäen koulun opettaja ja osastolta vastuuhoitaja sekä tarvittaessa psykologi tai toimintaterapeutti. Kyselyn tarkoituksena on selvittää PerhePerjantai -toiminnan ja koulun välisen monialaisen yhteistyön toimivuutta sekä kehitysehdotuksia käytännön työn parantamiseen. Pyydämme Teitä vastaamaan kysymyksiin siltä kokemuspohjalta joka Teillä on lasten psykiatrian poliklinikan PerhePerjantai - toiminnasta ja oman koulusi välisestä monialaisesta yhteistyöstä. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä valmiissa opinnäytetyössä koulujen tai vastaajien nimet tule esille. Vastaukset näkyvät ainoastaan opinnäytetyön tekijöille. Kysely palautetaan kyselylomakkeen lopussa olevasta lähetä-painikkeesta. Kyselyn täyttämiseen kuluu n 10 - 15 minuuttia. Toivoisimme, että vastaisitte mahdollisimman moneen kysymykseen. Vastauksia voitte tarkentaa avoimissa kysymyksissä. Kyselylomakkeen lopuksi teillä on mahdollisuus kertoa muita terveisiä, kehitysideoita, ruusuja ja risuja. Nämä edesauttaisivat PerhePerjantai -toiminnan kehittämistä. Vastaattehan kyselyyn 3.12.2018 mennessä. Lämmin kiitos vastauksistanne!

Taustatiedot

Oletteko... *

- Erityisluokanopettaja
- Luokanopettaja
- Other:

Luokkamuoito jossa opetatte pääsääntöisesti on *

- Yleisopetuksen luokka

- Pienryhmä
 Other:

Millaista tukea saatte koulullanne psyykkisesti oireilevien lasten kanssa PerhePerjantai -toiminnan yhteydessä? *

Millaista yhteistyötä teette koulunne ja PerhePerjantai -toiminnan välillä? *

Monialainen yhteistyö

Pyydämme teitä kertomaan siitä, miten olette kokeneet monialaisen yhteistyön lasten psykiatrisen poliklinikan PerhePerjantai - toiminnan kanssa. Monialainen yhteistyö tarkoittaa tässä yhteydessä lapsen kanssa työskentelevien tahojen yhteistyötä, jolla pyritään edistämään lapsen etua. Ensin kysymme teiltä nykytilanteesta, jonka jälkeen kysymme kehitysideoita monialaisen yhteistyön kehittämiseen.

Tiedätkö, mitä monialaisuus PerhePerjantai- toiminnassa tarkoittaa? *

- En tiedä mitä monialaisuus toiminnassa tarkoittaa
- Tiedän jokseenkin mitä monialaisuus toiminnassa tarkoittaa
- Tiedän mitä monialaisuus tarkoittaa
- Tiedän erittäin hyvin mitä monialaisuus tarkoittaa

Koetteko, että PerhePerjantai - toiminnan monialainen yhteistyö edistää PerhePerjantai -toiminnassa mukana olevan lapsen hyvinvointia? *

- Toiminta ei edistä hyvinvointia
- Toiminta edistää jokseenkin hyvinvointia
- Toiminta edistää hyvinvointia
- Toiminta edistää hyvinvointia erittäin hyvin

Koetteko, että koulun ja PerhePerjantai -toiminnan monialainen yhteistyö tukenut omaa työskentelyänne koulussa? *

- Yhteistyö ei ole tukenut omaa työskentelyäni
- Yhteistyö on tukenut jokseenkin omaa työskentelyäni
- Yhteistyö tukee omaa työskentelyäni
- Yhteistyö tukee omaa työskentelyäni erinomaisesti

Jos vastasitte edelliseen kysymykseen "ei", kertokaa lyhyesti miksi.

Onko koulun ja PerhePerjantai-toiminnan monialainen yhteistyö ollut mielestänne *

- Erittäin haasteellista
- Haasteellista
- Hyvää
- Erittäin hyvää

Lasten psykiatrian PerhePerjantai -toimintaan kuuluu, että hoitavaa henkilökuntaa tulee tarkkailemaan lasta, hänen normaaliin opiskeluympäristöönsä. Mielestänne sopiva henkilökunnan vierailijoiden määrä on *

- 1-2 henkilöä
- 3-4 henkilöä
- 4 tai enemmän

Aiheuttavatko edellä mainitut lisähenkilöt levottomuutta luokassanne? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, kuinka yllämainittu levottomuus tai muut lieveilmiöt näkyvät luokassanne?

Koulun ja PerhePerjantain -toiminnan monialaista yhteistyötä voitaisiin kehittää *

- Tiiviimmällä yhteydenpidolla
- Paremmalla tiedonkululla
- Useammalla kouluvierailulla
- Other:

Kuinka muutoin koulun ja PerhePerjantai -toiminnan monialaista yhteistyötä voisi mielestänne kehittää käytännössä? Kertokaa esimerkein. *

Käytännön verkostotyö

Verkostotyöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä sellaista yhteistyötä niiden ammattihenkilöiden välillä, jotka ovat mukana lapsen asioissa. Verkostotyötä voidaan toteuttaa sellaisella kokoonpanolla, joka on lapsen tarpeen mukainen. PerhePerjantai -toiminnassa verkostotyössä voi olla mukana esimerkiksi koulun henkilökuntaa, lasten psykiatrian osaston henkilökuntaa, sairaalakoulun henkilökuntaa ja niin edelleen. Pyydämme teitä kerto-

maan siitä, kuinka olette kokeneet verkostotyön lasten psykiatrisen poliklinikan PerhePerjantai -toiminnan kanssa. Ensimmäisenä kysymme teiltä nykytilanteesta, jonka jälkeen kysymme kehitysideoita verkostotyön kehittämiseen.

Onko koulunne rooli osana PerhePerjantai -toiminnan verkostotyötä teille selkeä? *

- Ei ole selkeä
- On jokseenkin selkeä
- On melko selkeä
- On erittäin selkeä

Onko koulun ja PerhePerjantai - toiminnan verkostotyön tavoitteet teille selkeitä?

- Ei ole selkeitä
- Ovat jokseenkin epäselkeitä
- Ovat melko selkeitä
- Ovat selkeitä

Onko yhteydenpito koulun ja lastenpsykiatrisen osaston välillä ollut mielestänne *

- Ei riittävää
- Jokseenkin riittävää
- Melko riittävää
- Erittäin riittävää

Mitkä asiat olette kokeneet yhteydenpitoa edistävinä ja ylläpitävinä tekijöinä? Kertokaa esimerkein. *

Onko vuorovaikutus koulun ja lasten psykiatrisen osaston välillä ollut mielestänne *

- Erittäin haasteellista
- Jokseenkin haasteellista
- Melko laadukasta
- Erittäin laadukasta

Mitkä asiat olette kokeneet vuorovaikutusta edistävinä tekijöinä? Kertokaa esimerkein. *

Kuinka vuorovaikutusta voisi mielestänne kehittää käytännössä? Kertokaa esimerkein. *

Mielestänne koulun roolia osana PerhePerjantai - toiminnan verkostotyötä voisi kehittää *

- Selkeämmällä informaatiolla PerhePerjantai - toiminnasta
- Tarkemmalla tavoitteiden asettamisella
- Tarkemmalla odotusten avaamisella
- Other:

Mielestänne koulun ja lasten psykiatrisen osaston yhteydenpitoa voisi kehittää *

- Tiivimmällä yhteydenpidolla
- Useammalla kouluvierailulla
- Opettajan kontaktoinnilla ennen koulu vierailua
- Other:

Kuinka muutoin yhteydenpitoa koulun ja lasten psykiatrisen osaston välillä voisi mielestänne kehittää? Kertokaa esimerkein. *

Kuinka PerhePerjantai -toiminnan verkostotyön tavoitteita voisi mielestänne selkeyttää ja kehittää? Kertokaa esimerkein. *

VAPAA SANA

Mitä muita terveisiä, toiveita tai parannusehdotuksia haluaisitte kertoa lasten psykiatrisen osaston PerhePerjantai -toiminnan toteuttajille.

Lämmin kiitos vastauksistanne.

Terveisin Tiina Mikkonen ja Anita Ikonen
